

Protokollsutdrag

§ 88

Dnr 2015/KS 0158 003

Tillgänglighetsplan 2015 och 2016

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Tillgänglighetsplan med aktiviteter för 2015 och 2016 antas med följande korrigeringar:
 - Aktivitet 1 c angående stödjande person för rådet utgår
 - Aktivitet i 4 f utgår och ersätts med att frågan gällande risker med strålning från trådlösa nätverk ska bevakas av kommunen utifrån gällande riktlinjer och rekommendationer från Strålskyddsmyndigheten. Ansvar: konsult- och servicekontoret
 - Aktivitet 5c och 5 d korrigeras enligt förslag i tjänsteskrivelse
2. Kommundirektören ges i uppdrag att utarbeta förslag på hur arbetet med tillgänglighetsplanen kan integreras i styrprocessen från och med 2017. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast december 2015.
3. Angående förslaget om behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare överlämnas kommunledningskontorets svar som kommunstyrelsens svar till rådet.

Beskrivning av ärendet

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor har utarbetat förslag på tillgänglighetsplan för 2015, och föreslår att kommunstyrelsen antar planen. Kommunledningskontoret föreslår att planen antas med ett antal justeringar, samt att kommundirektören får i uppdrag att integrera kommande arbete med tillgänglighetsplanen i kommunens styrprocess.

Bilagor

Tjänsteskrivelse- tillgänglighetsplan 2015 och 2016.pdf
Tillgänglighetsplan 2015.pdf
Synpunkter Tillgänglighetsplan2015 IT.docx
Synpunkter på tillgänglighetsplanen ur ett IT-perspektiv BoU.docx
Yttrande tillgänglighetsplanen Socialförvaltningen.docx
KFR synpunkter aktivitet 1c.pdf

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--

KFR Synpunkter aktivitet 4f.pdf
KFR synpunkter aktivitet 5d.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--

Tyresö kommun
Kommunledningskontoret
Ulrika Josephson Westberg
Chef kommunkansliet

TJÄNSTESKRIVELSE

2015-05-05

1 (6)

Diarienummer

2015/KS 0158 003

Kommunstyrelsen

Tillgänglighetsplan med aktiviteter för 2015 och 2016

Förslag till beslut

1. Tillgänglighetsplan med aktiviteter för 2015 och 2016 antas med följande korrigeringar:

- Aktivitet 1 c angående stödjande person för rådet utgår
- Aktivitet i 4 f utgår och ersätts med att frågan gällande risker med strålning från trådlösa nätverk ska bevakas av kommunen utifrån gällande riktlinjer och rekommendationer från Strålskyddsmyndigheten.
Ansvar: konsult- och servicekontoret
- Aktivitet 5c och 5 d korrigeras enligt förslag i tjänsteskrivelse

2. Kommundirektören ges i uppdrag att utarbeta förslag på hur arbetet med tillgänglighetsplanen kan integreras i styrprocessen från och med 2017.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast december 2015.

3. Angående förslaget om behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare överlämnas kommunledningskontorets svar som kommunstyrelsens svar till rådet.

Kommunledningskontoret

Bo Renman
Kommundirektör

Ulrika Josephson Westberg
Chef kommunkansliet

Beskrivning av ärendet

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor har utarbetat förslag på tillgänglighetsplan för 2015. Målet med tillgänglighetsplanen är att skapa ett tillgängligt samhälle med likvärdiga förutsättningar för alla. Planen omfattar följande områden:

- Kommunal planering och rollen för kommunala rådet för funktionshinderfrågor
- Bemötande
- Tillgänglig information och kommunikation
- Tillgänglighet i den fysiska miljön
- Ormsorg och social service
- Kultur och fritid
- Utbildning
- Arbete

Inom varje område beskrivs mål och åtaganden för 2015. En del av åtagandena rör även 2016. För de åtgärder som finansieras genom medel för rådets verksamhet finns en sammanställning i planen. Andra åtgärder finansieras inom nämndernas budgetar.

Rådet föreslår att kommunstyrelsen antar tillgänglighetsplan 2015. Rådet har även överlämnat två skrivelser till kommunstyrelsen angående samordnande

och stödjande funktion för rådet samt om behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare.

Inför kommunstyrelsens behandling av ärendet har kommunledningskontoret bitt rådet att sända ut tillgänglighetsplanen till förvaltningarna på remiss. Detta med anledning av att de föreslagna aktiviteterna i planen även förväntas rymmas inom nämndernas budgetramar. Förvaltningarna påpekar i sina svar några faktafel som överlämnats till rådet för korrigerings. Utifrån förvaltningarnas kommentarer lämnar kommunledningskontoret nedan synpunkter på ett antal av åtagandena som är föreslagna för 2015.

Samordnande och stödjande person samt behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare (aktivitet 1 c, bilagaor 3 och 4)

Rådet anser att:

- Det är nödvändigt att tjänsten som tillgänglighetsrådgivare behålls och återbesätts med kompetent tjänsteman när nuvarande tjänsteman går i pension
- Kommunstyrelsen beslutar att åter inrätta sammanlagt en heltidstjänst innefattande sekreterare och konsultent/samordnare. Som en konsekvens föreslår rådet att arbetsordningen för rådet kompletteras med beskrivning av konsultentens arbetsuppgifter.

Kommunledningskontorets bedömning

Samhällsbyggandet är en innehållsrik process från översiktlig planering till detaljplanering och byggandet. Den är organisatoriskt bred där olika delar av organisationen är involverad. I detta sammanhang kommer tillgänglighetsfrågorna in som en viktig del i alla skeden. Tillgänglighetsfrågorna omfattar såväl tillgänglighet i det "offentliga rummet" som tillgänglighet inom byggnader och bostäder. Byggnadsnämnden är bl.a. ansvarig för tillgänglighetsfrågorna i kommunen och har till sin hjälp specialister inom samhällsbyggnadsförvaltningen. Avdelning för miljö och trafik har att svara för bl.a. tillgänglighetsfrågorna inom det "offentliga rummet" avseende utveckling, utformning av policys och planer samt att vara uppföljande i utförarskedet. För utveckling av tillgängligheten i byggnader och fastigheter spelar samverkan

mellan enheterna inom stadsbyggnadsavdelningen en viktig roll.

Tillgänglighetsfrågorna har bland annat hanterats av en handläggare med ca 50 % för dessa frågor inom bygglovsenheten. Kommunens tillgänglighetsarbete kommer att fortsätta med samma ambitionsnivå för handläggning av tillgänglighetsfrågorna som idag, även när berörd handläggare går i pension. Kompetensen inom dessa frågor ska ingå i rollen för samtliga handläggare inom bygglovsenheten och i flera andra roller inom samhällsbyggnadsförvaltningen, även om ingen enskild tjänsteman har titeln tillgänglighetsrådgivare. Vid anställning av ersättare så är det en handläggare med kvalifikationer för att möta dagens krav inom bygglov. Även de som anställts sedan förvaltningen trädde i kraft har naturligtvis anställts med samma ambitionsnivå. Bedömningen från förvaltningen är att frågorna kommer att kunna hanteras på ett bra sätt även fortsättningsvis. Uppföljning av arbetet med tillgänglighetsfrågor kommer ske inom ramen för ordinarie uppföljning av verksamheten.

När det gäller sekreterarskapet för rådet sköts detta av en tjänsteman inom utvecklingsförvaltningen på ca 30 %. Denna omfattning bedöms av utvecklingsförvaltningen att vara tillräcklig för att sköta administrationen för rådets sammanträden. Kommunledningskontoret och utvecklingsförvaltningen bedömer att det i nuläget inte finns utrymme för att ytterligare utöka tjänsten i den riktning och omfattning som rådet föreslår.

Mot bakgrund av ovan föreslår kommunledningskontoret att den föreslagna aktiviteten att anställa samordnande tjänsteman inte antas.

Användning av trådlösa nätverk (aktivitet 4 f)

Rådet menar att trådlösa nätverk måste begränsas i största möjliga utsträckning särskilt i lokaler och på platser där barn vistas dagligen. IT-avdelningen och barn- och utbildningsförvaltningen har yttrat sig i frågan och i yttrandena konstateras att ett ställningstagande att begränsa tillgång till trådlösa nätverk inom Tyresö kommuns skolor skulle innebära en mycket stor verksamhetspåverkan för de kommunala skolorna. En begränsning av den trådlösa tekniken innebär en omfattning begränsning i flexibilitet och tillgång till moderna IT-verktyg i undervisningen.

Med anledning av den stora verksamhetspåverkan som en begränsning skulle medföra, är det av största vikt att ställningstagande med inriktning att begränsa den trådlösa tekniken är mycket väl underbyggt. Strålskyddsmyndigheten (SSM) har ett övergripande ansvar att bevaka den aktuella frågan, och konstaterar att ”det finns inga strålskyddsproblem för allmänheten när det gäller radiovågor från exempelvis mobilbasstationer, TV och radiosändare eller trådlösa datornätverk i hem eller skolmiljö.”

Kommunledningskontoret föreslår i likhet med IT-avdelningen att kommunen bör följa de rekommendationer som lämnas av SSM. Skrivningen i stycke 4 f bör därför ersättas med en skrivning om att frågan gällande risker med strålning från trådlösa nätverk ska bevakas av kommunen och att riktlinjer och rekommendationer från SSM ska följas.

Kvalitetsgranskning av LSS-boenden (5 c)

Rådet föreslår att fristående kvalitetsgranskning av LSS boenden ska göras årligen av verksamheter som uppvisar brister (röd kvalitetsnivå). Granskningsplan och kvalitetsgranskningar ska löpande rapporteras i KRF.

Kommunstyrelsen beslutar årligen i en granskningsplan om hur ofta kvalitetsgranskning av verksamheter ska ske. För 2015 gäller att samtliga verksamheter inom socialnämndens ansvarsområden granskas var tredje år och följs upp minst en gång däremellan. Det innebär i praktiken en kvalitetsgranskning på ett och ett halvt år. Vid misstanke om allvarlig brist granskas verksamheten omedelbart enligt förvaltningens uppdrag.

Kommunledningskontoret bedömer att nuvarande hantering är tillräcklig, och att detta justeras i den föreslagna tillgänglighetsplanen. Kommunledningskontoret tillstyrker att rådet via socialförvaltningen löpande tar del av granskningsplan och kvalitetsgranskningar.

Fritidsaktiviteter för boende i gruppboende enligt LSS (5 d)

Rådet föreslår att alla boende i gruppboende enligt LSS ska kunna delta i minst tre individuellt anpassade kultur- eller fritidsaktiviteter varje vecka. Socialförvaltningen konstaterar att det inte kommer att kunna uppnås. Socialförvaltningen har krav om minst en kultur- eller fritidsaktiviteter varje

vecka på utförare i egen regi och entreprenad. Aktiviteten i planen bör justeras utifrån detta.

Integrering i styrprocessen

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor tar årligen fram en mycket ambitiös och genomarbetad plan för aktiviteter för att förbättra tillgängligheten. Årets plan beslutades av rådet i februari i år och efter kompletterande remissomgång kan kommunstyrelsen ta ställning till planen på sitt sammanträde i juni. Planen innehåller mål och åtaganden som rör såväl rådets verksamhet som nämndernas verksamheter. För att på ett bättre sätt integrera mål och aktiviteter bör tillgänglighetsplanen i fortsättningen integreras i kommunens ordinarie styrprocess. Beslut om mål, aktiviteter och budgetmedel bör integreras i kommunplan, nämndplaner och enhetsplaner istället för i en fristående plan som beslutas utanför gällande styrprocess.

Kommunledningskontoret föreslår att kommundirektören ges i uppdrag att föreslå hur arbetet med tillgänglighetsplanen kan integreras i styrprocessen från och med 2017. För att komma i fas inför detta föreslås den nu föreslagna tillgänglighetsplanen gälla för 2015 och 2016, och att rådet under 2016 påbörjar arbetet inför styrprocessen 2017.

UTDRAG

§ 5

Dnr

Tillgänglighetsplan 2015 inkl. skrivelser till KS

Rådets beslut

- Att föreslå Kommunstyrelsen att anta Tillgänglighetsplanen 2015
- Att skicka bilaga 3 och 4 till Kommunstyrelsen

Beskrivning av ärendet

Genomgång av Tillgänglighetsplanen 2015 inkl. skrivelser till Kommunstyrelsen. Kontaktuppgifter till Myndigheten för delaktighet ska läggas till.

Rådet beslutar att föreslå till Kommunstyrelsen att anta Tillgänglighetsplanen med ovan nämnda tillägg.

Rådet beslutar att bilaga 3 och 4 ska skickas till Kommunstyrelsen.

Bilagor

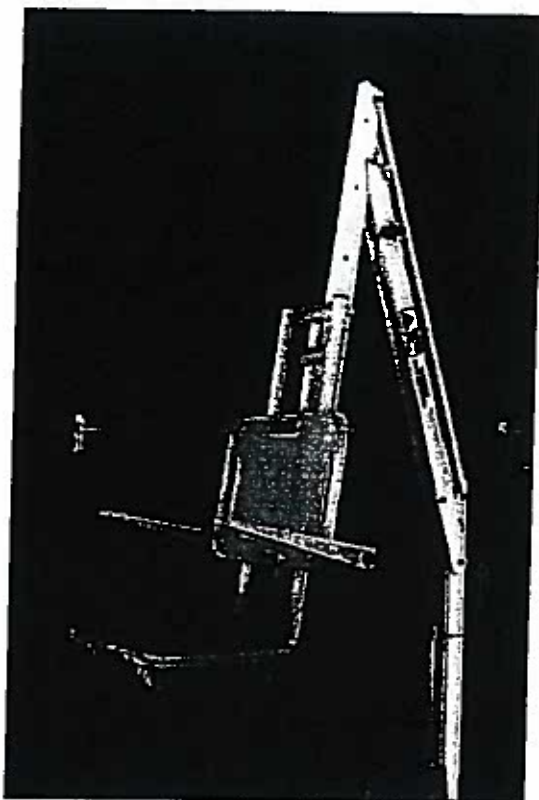
Bilaga 2: Tillgänglighetsplan 2015-2017

Bilaga 3. Skrivelse till KS om tillgänglighetsrådgivare

Bilaga 4. Skrivelse till KS om samordnande och stödjande funktion till KRF

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	--	--------------------

2015-02-05

**Tillgänglighetsplan för Tyresö kommun
2015-2017
med aktiviteter 2015**

tyresö kommun

Innehållsförteckning

	Sida
Omvärldsanalys.....	3
Tillgänglighetsplan.....	8
1. Kommunal planering och Kommunala rådet för funktionshinderfrågor (KRF)....	8
2. Bemötande.....	9
3. Tillgänglig information och kommunikation.....	10
4. Tillgänglighet i den fysiska miljön.....	11
5. Omsorg och social service.....	13
6. Kultur och fritid.....	14
7. Utbildning.....	15
8. Arbete.....	16
9. Kostnadssammanställning för KRF.....	17
Bilagor:	
Bilaga 1. Kultur och fritid för alla 2014.....	19
Bilaga 2. Användning av trådlösa nätverk behöver begränsas.....	21
Bilaga 3. Behov en kvalificerad sekreterare i KRF.....	22
Bilaga 4. Tillgänglighetsrådgivarens roll i kommunen.....	23
Bilaga 5. KRF:s arbetsgrupper och kontaktpersoner 2015.....	25

OMVÄRLDSANALYS

Nationella handlingsplanen

I den av riksdagen beslutade nationella handlingsplanen från år 2000 framhålls tre viktiga mål för insatserna under de kommande åren:

- att se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer
- att skapa ett tillgängligt samhälle, samt
- att förbättra bemötandet

År 2010 angavs också som ett delmål att samhällsplaneringen på ett tydligt sätt beaktar de funktionsnedsattas behov. Detta innebar bland annat att den fysiska och informativa tillgängligheten förbättras samt att information och utbildning resulterar i ett bättre bemötande av personer med funktionsnedsättning. Genom att föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder har förts in i Plan- och bygglagen, PBL, skapades också förutsättningar att påskynda tillgänglighetsarbetet.

Den nationella handlingsplanen har under de gångna åren haft betydelse både för statliga myndigheter och landets kommuner. Många kommuner har i likhet med Tyresö arbetat fram planer för att svara upp mot de nationella målen till exempel genom att göra inventeringar och upprätta handlingsplaner för den fysiska tillgängligheten eller genom att genomföra utbildningar kring bemötande.

15 maj 2014 invigdes den nya Myndigheten för delaktighet* i Sverige. Den nya myndighetens uppdrag är att arbeta för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska vara delaktiga i samhället. Myndigheten för delaktighet är en sammanslagning av Handisam och delar av Hjälpmedelsinstitutet

Det finns stora skillnader i sysselsättningsgrad. Bland personer med funktionsnedsättning är det 55 procent som har sysselsättning, detta jämfört med 79 procent bland övriga

Det finns stora brister i det särskilda stödet i skolan idag.

Hälften av de skolor som Skolinspektionen granskat brister i att ge eleverna det särskilda stöd de har rätt till. Samtidigt minskar andelen specialpedagoger. Kommunerna har en nyckelroll i att öka delaktigheten i skolan för elever med funktionsnedsättning. Idag har bara en av fyra kommuner mål för att öka tillgängligheten och delaktigheten i skolan.

Många barn lever utsatt

För många barn med funktionsnedsättning är verkligheten inte bara fylld av brist på delaktighet utan också fylld med utsatthet. 16 procent av barn med funktionsnedsättning blir mobbade jämfört med knappt 6 procent bland övriga barn. Det är dubbelt så stor risk bland barn med funktionsnedsättning att utsättas för våld i hemmet. Barn med funktionsnedsättning har sämre hälsa än övriga barn.

Hälsa

Redan 2008 konstaterades att dålig hälsa var mer än tio gånger vanligare bland personer med funktionsnedsättning. Ofta handlar det om så kallad onödigt ohälsa, det vill säga ohälsa som inte är relaterat till funktionsnedsättningen i sig utan uppstår på grund av funktionshinderprocesser. Något av det mest oroväckande är att bland patienter som har bröstcancer är dödligheten dubbelt så stor bland de personer som har LSS-insatser. Risken att dö i flera andra sjukdomar är också högre bland personer med psykisk funktionsnedsättning

*Myndigheten för delaktighet, Sturegatan 3, 172 31 Sundbyberg, 08-600 84 00.

Brister i den fysiska tillgängligheten är ett fortsatt problem som finns inom de flesta områdena. 11 procent av kommunerna gör inte tillsyn av Plan- och bygglagen trots att de är skyldiga att göra det. Det är också mycket vanligt att personer med funktionsnedsättning upplever brister i tillgängligheten i handeln, vid idrotts- och kulturevenemang och i många andra vardagssituationer.

Kunskapen om funktionshinder inom rättsväsendet är fortsatt låg och mer kunskap krävs för att säkerställa rättsäkerheten för alla. Exempelvis känner bara en av fyra domare till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regeringens nya inriktningsmål

Regeringen har som ett förtydligande av de övergripande handikappolitiska målen fastställt inriktningsmål på ett antal prioriterade områden:

Ökad fysisk tillgänglighet

Fortsatt arbete med att åtgärda enkelt avhjälpna hinder.

IT-politik

Tillgänglighet och användbarhet till offentliga webbplatser ska öka. Kunskap och beställarkompetens kring tillgänglighet och användbarhet ska stärkas i anslutning till offentlig upphandling.

Socialpolitik

Kunskap om i vilken utsträckning de individuella stödets utformning bidrar till de övergripande handikappolitiska målen ska öka.

Utbildningspolitik

Varje barn, elev och vuxenstuderande ska ges förutsättningar att utveckla sina kunskaper så långt som möjligt. Med utgångspunkt från bestämmelserna i PBL och skollag ska tillgänglighet samt uppföljning av tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning i förskola och övriga skolformer förbättras.

Kultur, medier och idrott

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att delta i kultur- och idrottsliv ska förbättras. Funktionshinderperspektivet ska vara integrerat i ordinarie bidragsgivning inom kulturområdet och idrottsområdet. Medietjänster och film ska i högre utsträckning utformas på ett sätt som gör dem tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Arbetsmarknadspolitik

Sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska öka. Matchningen för dessa personer mot lediga arbeten ska vara effektiv.

Transportpolitik

Transportsystemen utformas så att de blir användbara för personer med funktionsnedsättning. Den transportpolitiska målsättningen har tidigare begränsats till att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Genom att bredda målformuleringen till att gälla hela transportsystemet blir det tydligt att det inte räcker med att endast kollektivtrafiken är tillgänglig.

Folkhälsopolitik

Uppföljningen av hälsans bestämningsfaktorer (de faktorer i livsmiljö, samhällsstruktur och levnadsförhållanden som skapar förutsättningar för en god folkhälsa) bör uppmärksamma hälsan för personer med funktionsnedsättning. Uppföljning av det hälsobefrämjande och förebyggande arbetet nationellt, regionalt och lokalt ska även omfatta hur detta inkluderar personer med funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och fakultativt protokoll till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 1993 antogs FN:s standardregler för personer med funktionsnedsättning. Dessa regler var inte juridiskt bindande, men de principiella ståndpunkterna i dokumentet har legat till grund för den nationella handikappolitiken i Sverige.

År 2000 antog FN en resolution där det slogs fast att standardreglerna är den måttstock som ska användas för att uppnå mänskliga rättigheter. År 2006 antogs konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen är, till skillnad från standardreglerna, ett juridiskt bindande dokument. Sverige undertecknade konventionen och ett frivilligt protokoll år 2007 och antog konventionen genom riksdagsbeslut år 2008. Det fakultativa (frivilliga) protokollet ger enskilda individer rätt att klaga till FN:s övervakningskommitté om personen anser att hans eller hennes rättigheter har kränkts. Konventionen är ett sätt att reglera förhållandet mellan individen och den politiska makten. För Sveriges del innebär det att den politiska makten har ett ansvar att respektera, skydda och främja rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För Sverige trädde konventionen och det fakultativa protokollet i kraft den 14:e januari 2009.

FN-konventionen

1. Identifierar och förtydligar de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.
2. Gör att var och en kan se vilka rättigheter som finns.
3. Läger fast samhällets ansvar för att mänskliga rättigheter ska förverkligas för människor med funktionsnedsättning.
4. Ger handikappörelsen rätt att vara delaktig i beslutsfattande som rör människor med funktionsnedsättning.

Innehållet i konventionen är uppdelat i:

- Förord.
- Artiklarna 1-4 grundläggande principer.
- Artiklarna 5-30 rättighetsartiklar.
- Artiklarna 31-50 procedurer kring genomförande, uppföljning och övervakning av konventionen.

Förord och grundläggande principer i konventionen

I förord och artikel 1 slås fast att syftet med konventionen är att se till att människor med funktionsnedsättning får full och lika tillgång till mänskliga rättigheter. Konventionen anger således inte några nya rättigheter utan tydliggör vad redan befintliga rättigheter innebär i förhållande till människor med funktionsnedsättning.

I artikel 1, punkt 2, beskrivs också vilka konventionen omfattar:

”Personer med funktionsnedsättning innefattar bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra.”

Artikel 3 slår fast principerna för hur människor med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället. I artikeln beskrivs åtta grundläggande principer:

1. Respekt för människors lika värde och självständighet, deras oberoende och frihet att göra egna val.
2. Icke-diskriminering.
3. Full delaktighet i samhället.
4. Respekten för olikheter och accepterandet av att människor med funktionsnedsättning är en del av människans mångfald och natur.
5. Lika möjligheter.
6. Tillgänglighet.
7. Jämställdhet mellan män och kvinnor.
8. Respekt för utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för barnens rätt att bevara sin identitet.

Artikel 4 "Allmänna åtaganden" handlar om att respektera, skydda och främja rättigheterna. I artikel 4, punkt 3, slås fast att människor med funktionsnedsättning har rätt att påverka utvecklingen av viktiga frågor som berör dem. Samhället ska samarbeta med handikapprörelsen.

Rättighetsartiklarna

Rättighetsartiklarna går metodiskt igenom olika områden, bland annat hälsa, utbildning, familjeliv, habilitering och rehabilitering, arbete, rättsligt skydd, sport och fritid.

Procedurregler

Artiklarna inom denna del av konventionen handlar om hur tillämpning och övervakning av konventionen ska gå till i varje land och i FN, staternas rapportering till FN:s övervakningsorgan, samarbete mellan staterna m.m. I Artikel 33 beskrivs nationellt genomförande och övervakning. Varje stat som antagit konventionen ska inrätta en samordningsfunktion på regeringsnivå för frågor som rör förverkligandet av konventionen inom olika sektorer och på olika plan. Det ska också finnas ett oberoende nationellt organ som ska övervaka genomförandet och efterlevnaden av konventionen. Artikel 34 handlar om att FN kommer att tillsätta en särskild kommitté som ska övervaka hur rättigheterna i konventionen efterlevs. Två år efter att ett land har ratificerat konventionen ska en rapport lämnas till kommittén och därefter vart fjärde år.

Det frivilliga protokollet

Vid sidan av konventionen finns det frivilliga protokollet som Sverige har ratificerat. Protokollet ger enskild eller handikapporganisation möjlighet att klaga till övervakningskommittén om någon anser att hans eller hennes rättigheter i konventionen är kränkta. Först måste dock "alla inhemska rättsmedel vara uttömda". Fallet måste ha prövats i alla rättsliga instanser som t. ex. länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt. Först därefter går det att föra ett ärende vidare till övervakningskommittén.

Adressen till övervakningskommittén är:

United Nations Department for Economic and Social Affairs (DESA), Two United Nations Plaza,
DC2-1372, New York, NY 10017, USA
Fax: +1 212 963 0111, E-post: enable@un.org

Nationellt går det att få hjälp i dessa ärenden hos:

Lika Unika, Box 8117, 104 20 Stockholm. Tel: 070-768 28 78, E-post: info@likaunika.org

Regeringsbeslut om att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska omfattas av svensk diskrimineringslagstiftning

Den 14 juni 2012 beslutade riksdagen att bristande tillgänglighet ska omfattas av diskrimineringslagstiftningen

Den 24 juni 2014 fattade riksdagen beslut om ändringar i diskrimineringslagen gällande bristande tillgänglighet för funktionshindrade. Småföretag med mindre än 10 anställda undantas dock när det gäller varor och tjänster. Lagändringen träder ikraft den 1 januari 2015.

Ny plan- och bygglag

En ny plan- och bygglag trädde i kraft 2011-05-02. En viktig förändring är att de flesta tillgänglighetsfrågor tas upp i bygglovsskedet och inte som tidigare i det tekniska samrådet när bygglov redan hade beviljats. Denna förändring innebär att bygglovhandläggaren ska se till att tillgängligheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga uppfylls i de ritningar och eventuella beskrivningar som inkommer. En del tillgänglighetsfrågor kommer också att tas upp senare i det tekniska samrådet, sådant som inte går att läsa på bygglovsritningar som till exempel tröskelhöjder, kontrastmarkeringar med mera.

En ny byggproduktförordning, CPR, antogs av EU den 24 april 2012. Den ersätter det mer oprecisa byggproduktdirektivet (CPD) den 1 juli 2013.

Förändringen från förordning till direktiv medför att det blir direkt gällande och ska införlivas i nationell lagstiftning, vilket påverkar PBL med vissa ändringar gällande från den 1 juli 2013. Kraven på byggprodukter som ingår i byggnadsverk kommer att skärpas så att produkterna bl. a. i högre utsträckning anpassas till personer med funktionsnedsättning.

För att plan- och byggbestämmelserna ska bli mer lättillgängliga har en tillgänglighetshandbok tagits fram. Den innehåller en utförlig beskrivning av bestämmelserna och ska vara ett hjälpmedel för alla förvaltningar. Målet är att skapa ett Tyresö tillgängligt för alla. Handboken är antagen av kommunfullmäktige 2012-11-15.

EU:s handikappstrategi 2010-2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle

I strategins inledning sägs att EU och dess medlemsstater har ett tydligt uppdrag att förbättra den sociala och ekonomiska situationen för människor med funktionsnedsättning. Kommissionen har fastställt åtta huvudsakliga insatsområden:

1. **Tillgänglighet:**
Skapa tillgänglighet till varor, tjänster (även offentliga tjänster) och hjälpmedel.
2. **Delaktighet:**
Skapa full delaktighet i samhället genom att:
 - se till att de kan utnyttja de möjligheter som unionsmedborgarskapet innebär.
 - undanröja administrativa hinder och negativa attityder till full delaktighet på lika villkor.
 - tillhandahålla ändamålsenliga tjänster i närområdet, bl. a. tillgång till personlig assistans.
3. **Lika rättigheter och likabehandling:**
Undanröja diskriminering på grund av funktionsnedsättning.
4. **Sysselsättning:**
Se till att fler människor med funktionsnedsättning får möjlighet att försörja sig på den öppna arbetsmarknaden.
5. **Utbildning:**
Främja utbildning och livslångt lärande för elever och studerande med funktionsnedsättning.
6. **Socialt skydd:**
Verka för rimliga levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning.
7. **Hälsa:**
Främja lika tillgång till hälso- och sjukvård för personer med funktionsnedsättning.
8. **Utrikespolitik:**
Främja rättigheter för personer med funktionsnedsättning i EU:s utrikespolitik.

Genomförandet av strategin ska ske genom

- att öka kunskapen om handikappfrågor i samhället och se till att personer med funktionsnedsättning vet vilka rättigheter de har och hur de kan nyttja dem.
- att nyttja EU:s finansieringsinstrument på bästa sätt för att skapa bättre tillgänglighet och ickediskriminering samt ge ökad synlighet för de finansieringsmöjligheter som finns i programmet efter år 2013.

TILLGÄNGLIGHETSPLANEN

Målet med tillgänglighetsplanen är att skapa ett tillgängligt samhälle med likvärdiga förutsättningar för alla. Planen ansluter därmed till rättighetsartiklarna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Planens utformning

Planen omfattar följande områden:

1. Kommunal planering och rollen för Kommunala rådet för funktionshinderfrågor
2. Bemötande
3. Tillgänglig information och kommunikation
4. Tillgänglighet i den fysiska miljön
5. Omsorg och social service
6. Kultur och fritid
7. Utbildning
8. Arbete

Inom varje område anges de rättighetsartiklar i FN-konventionen som är relaterade till området. Därefter ges en kortare beskrivning vad som åstadkommit inom området de senaste åren följt av åtaganden för år 2015. För de åtaganden som finansieras genom medel från tillgänglighetsplanen finns en sammanställning i slutet av planen följt av en bilaga med utförligare beskrivning.

Målgrupp

Målgrupp för planen är personer med funktionsnedsättning, men planen är även avsedd att vara till hjälp för politiker och anställda i kommunen.

Uppföljning

Uppföljning av planen ska ske årsvis där resultatet av de särskilda åtagandena redovisas. Redovisningen kan också innefatta förändringar som skett inom respektive område.

1. KOMMUNAL PLANERING OCH KOMMUNALA RÅDET FÖR FUNKTIONSHINDERFRÅGOR

”I utformande och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.”

Artikel 4, punkt 3, FN-konventionen

Utdrag ur arbetsordning för Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF:

- 1§ Kommunala rådet för funktionshinderfrågor (nedan kallat rådet) är ett organ för samråd och ömsesidig information mellan organisationer för personer med funktionsnedsättningar (nedan kallade organisationer) å ena sidan och kommunens styrelser och nämnder å den andra sidan. Rådet ska ta initiativ till förbättringar för personer med funktionsnedsättningar i alla åldrar.
- 2§ När kommunen har förslag till förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör personer med funktionsnedsättning, ska rådet informeras i ett tidigt skede och fortlöpande så att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendet.
- 3§ Rådet ska ges tillfälle att framföra synpunkter på den kommunala verksamhetens utformning och föreslå förändringar i frågor som har aktualitet för personer med funktionsnedsättning.
- 5§ Samtliga nämnder utser kontaktpersoner för samverkan med rådet. Kontaktpersonen ska erhålla

protokoll och erforderlig muntlig information från rådet. Sekreteraren ansvarar för uppföljning av dessa ärenden.

Mål 1: Kommunens styrelser och nämnder ska utveckla ett väl fungerande samarbete med KRF i enlighet med FN-konventionen och rådets arbetsordning.

1a. Kommunens styrelser och nämnder

Aktivitet 2015 - 2016: Kommunens nämnder ska tillse:

- att rådet informeras i ett tidigt skede och fortlöpande när kommunen planerar förändringar av samhällsinsatsernas utformning som berör personer med funktionsnedsättning så att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendet.
- att rådet både ska ges tillfälle att framföra synpunkter på den kommunala verksamhetens utformning och föreslå förändringar som har aktualitet för personer med funktionsnedsättning.
- att samtliga styrelser och nämnder utser kontaktpersoner för samverkan med rådet.
- att socialnämndens ordförande deltar i ett rådsmöte en gång per termin för att informera rådet om aktuell verksamhetsplanering inom sitt område

Kostnad och Ansvar: Inom ordinarie budgetramar. Kommunens nämnder

Enligt rådets arbetsordning ska KRF fullgöra flera olika roller genom att informeras och lämna synpunkter på verksamheternas utformning såväl som att föreslå förändringar av verksamheternas utformning som berör personer med funktionsnedsättning. År 2011 inrättades arbetsgrupper med kontaktpersoner från förvaltningarna. Arbetsgrupperna möjliggör ett bättre samarbete med kommunens förvaltningar.

1b. Utbildning och information om FN:s konvention om mänskliga rättigheter.

Konventionen med dess rättighetsartiklar och procedurregler är omfattande och kan tyckas svåra att tillämpa på kommunal verksamhet. En utbildning och information om konventionen och dess tillämpning på kommunal nivå kan därför anses värdefull.

Aktivitet 2015: En halvdagsutbildning för KRF, nämndledamöter och tjänstemän samt en halvtimmes information till kommunfullmäktige av konsult med särskild kännedom om konventionens tillämpning på kommunal verksamhet.

Kostnad och Ansvar: 7 000 kr. Från Tillgänglighetsplanen. KRF {Ev. två kurser totalt 14000 kr}

1c. Samordnande och stödjande person

Föregående sekreterares oförutsedda pensionering år 2013 skapade i många avseenden en förvirring i organisationen av rådet och ett svårt avbräck i rådets verksamhet. Tidigare planerade verksamheter blev fördröjda eller skjutna på framtiden. Det stod klart vilken betydelse det har med en sammanhållande funktion på tjänstemannanivå i en verksamhet som vuxit både vad gäller omfattning och betydelse för kommunen. För att kunna motsvara förväntningarna på såväl kvalitet som bredd på innehåll och samverkansförmåga med förvaltningarna krävs ytterligare minst en trekvartstjänst. Se yttrande i bilaga 3

Stöd- och pådrivaransvaret har visat sig vara viktig för att lyckas med tillgänglighetsarbetet. För att få in det i det dagliga arbetet behövs därför stöd av en eller flera personer som har tillgänglighetsfrågor som sin huvuduppgift. För att kunna motsvara förväntningarna på såväl kvalitet som bredd på innehåll och samverkansförmåga med förvaltningarna krävs minst en trekvartstjänst.

Aktivitet 2015: Anställning av tjänsteman med uppgiften att vara samordnande, stödjande och pådrivande i Kommunala rådet för funktionshinderfrågor.

Ansvar: Kommunstyrelsen

2. BEMÖTANDE

"Konventionsstaterna åtar sig att vidta omedelbara, effektiva och ändamålsenliga åtgärder

- för att höja medvetandet i hela samhället, däribland på familjenivå, om personer med funktionsnedsättning och för att främja respekten för deras rättigheter och värdighet,
- för att bekämpa stereotypa uppfattningar, fördomar och skadliga sedvänjor med avseende på personer med funktionsnedsättning, däribland sådana som grundas på kön och ålder, inom alla livets områden, samt
- för att höja medvetandet om kapaciteten hos och bidrag från personer med funktionsnedsättning."

Artikel 8 i FN-konventionen

Mål 2: Kommunens styrelser och nämnder ska aktivt arbeta för att medvetandegöra situationen för personer med funktionsnedsättning. Därigenom påskyndas en integration som medför att alla kan ta del av samhällets service och utbud på lika villkor. I gengäld kan erfarenheter och kunskaper återförmedlas från ett funktionshinderperspektiv. Därigenom blir samhället mer tillgängligt och danande för uppväxande generationer oavsett specifika funktionshinder.

I fråga om bemötande har tidigare åtaganden i tillgänglighetsplanen resulterat i framtagandet av en enkel skrift om bemötande av personer med funktionsnedsättning, "Jämlika möten", som finns under rubriken "handböcker och styrdokument" på kommunens intranät.

2a. Bemötande

Aktivitet: Halvdagsutbildning för personal

Två halvdagsutbildningar har år 2009 genomförts för personal vid bibliotek och servicecenter.

Kostnad och Ansvar: 10 000 från tillgänglighetsplanen. KRF {Planeras till 2016 }

3. TILLGÄNGLIG INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

"För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och fullt ut delta på livets alla områden, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IT) "

Artikel 9 i FN-konventionen

Mål 3: Kommunen ska:

- säkerställa att personer med funktionsnedsättning ges samma möjligheter som andra att tillgodogöra sig information från kommunen.
- erbjuda möjligheter till att enkelt kommunicera med tjänstemän och övriga företrädare för kommunen.
- stimulera och stödja verksamheter som syftar till att använda IT- baserade hjälpmedel.
- stödja och stimulera verksamheter som syftar till att höja kompetensen inom IT-området, speciellt hos personal vid särskilda boenden, daglig verksamhet och inom skolan för att de i sin tur ska kunna stödja boendes, brukares och elevers möjlighet att informera sig om samhället, skaffa och vidmakthålla ett kontaktnät och därmed förhöja värdet på den dagliga tillvaron.

Flera förbättringar har gjorts de senaste åren för att förbättra tillgängligheten till kommunens webbplats. Sammanställningen "Tillgänglig information och kommunikation" finns under rubriken "handböcker och styrdokument" på intranätet.

3a. Anpassad datorträning

Anpassad datorträning för personer med kognitiva funktionsnedsättningar efter skallskada, stroke eller liknande orsak som fått försämrad läs- och skrivförmåga, nedsatt kommunikationsförmåga samt försämrat minne.

Målet är att datorträningen ska integreras i den ordinarie verksamheten inom t ex Lärvox.

Mer detaljerad information finns i en informationsbroschyr, som kommer att finnas tillgänglig på vårdcentraler, i biblioteket och kommuninformationen.

Den föreslagna ekonomiska ramen för 2015 är en viktig delfinansiering i verksamheten, som kan väntas växa när den blir känd bland kommunens funktionshindrade. C3L kommer då troligen att behöva bistå med mer lärarkapacitet med lämplig kompetens.

Aktivitet 2015: Schemalagd datorträning individuellt eller i grupp för personer med kognitiv funktionsnedsättning.

Kostnad och Ansvar: 150 000 från tillgänglighetsplanen. Rektor C3L och KRF.

3b. Breddad målgrupp för kommunal information

Tal tidningen, med aktuell information från kommunen, kommer en gång i månaden till personer med synnedsättning, men målgruppen kan breddas genom att denna information även finns som lätt-läst och på teckenspråk på kommunens webb-plats. Detta kan ske genom externa resurser som Centrum för Lättläst och SDR tecken.

Tjänsten "Teletal" erbjuder telefonstöd vid tal-, röst- och språksvårigheter då ena eller båda parter har behov av stöd för att genomföra samtalet. Teletal är en kostnadsfri tjänst som nås på tel: 020-22 11 44. Tjänsten har öppet mån-fre 8-20 och lör-sön 12-16. Information om Teletal bör föras in på kommunens hemsida.

Aktivitet 2015: Utreda kostnaden och behovet av arbetsinsats för informationsenheten för att även förmedla kommuninformationen som lätt-läst eller genom teckenspråk. Lättläst och Read speaker har tillkommit men teckenspråk saknas fortfarande.

Kostnad och Ansvar: Inom ordinarie budgetramar. Arbetsgruppen Tillgänglig information och informationsenheten.

4. TILLGÄNGLIGHET TILL DEN FYSISKA MILJÖN

"För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och fullt ut delta på livets alla områden, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor till den fysiska miljön. Dessa åtgärder, som ska innefatta:

- identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bland annat gälla
- byggnader, vägar, transportmedel och andra inom- och utomhusanläggningar, däribland skolor, bostäder, vårdinrättningar och arbetsplatser.

Konventionsstaterna ska även vidta ändamålsenliga åtgärder för att:

- utveckla, utfärda och övervaka tillämpning av miniminormer och riktlinjer för tillgänglighet till anläggningar och service som är öppna för eller erbjuds allmänheten.
- säkerställa att enskilda enheter som erbjuder anläggningar och service dit allmänheten har tillträde beaktar alla aspekter av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.
- utrusta byggnader och andra anläggningar dit allmänheten äger tillträde med anvisningar i punktskrift och i lättläst och lättbegriplig form."

Artikel 9 i FN-konventionen

Mål 4: Den fysiska miljön ska vara tillgänglig. Det innebär att bostäder, lokaler och utemiljöer ska kunna användas av alla.

Framsteg har gjorts under 2000-talet för att kommunen ska bli mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Kommunens lokaler har förbättrats. Det största behovet finns inom barn och utbildningsförvaltningens lokalbestånd. Barn- och utbildningsförvaltningen avsatte 2007 - 2010 medel för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder i kommunens skolor och förskolor.

En åtgärdsplan för kommunens utemiljö togs fram år 2008 som visade att kostnaden för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder uppgick till drygt 30 miljoner, där förbättrad belysning stod för nästan hälften av åtgärdskostnaderna. Under åren 2011 – 2014 har ett antal busshållplatser och övergångsställen i centrala Bollmora fått en förbättrad tillgänglighet.

I lekparken i Tyresö centrum och i Fornuddsparken har tillgängligheten tillgodosetts på ett bra sätt.

I kommunens arbete med detaljplaner och i bygglovshandlingen finns kommunens tillgänglighetshandbok som vägledning. Ny lag försvårar tillämpningen av handboken i de delar där högre krav ställs än de som statliga myndigheter kräver.

4a. Uppföljning av tillgänglighetsinventeringen av kommunens lokaler från 2002

Åtgärder har genomförts löpande för att förbättra tillgängligheten till kommunens lokaler och vid om- eller nybyggnad har anvisningarna i Tillgänglighetshandboken följts. En samlad uppföljning av vilka åtgärder som kvarstår behöver dock göras.

Åtagande 2015: Uppföljning av tillgänglighetsinventeringen från 2002.

Kostnad och Ansvar: 50 000 kr. Fastighetsenheten i samverkan med Arbetsgruppen Fysisk tillgänglighet.

4b. Tillgänglighetsförbättringar av busshållplatser

Tillgänglighetsförbättringar i kommunens gatumiljö.

Aktivitet 2015: Tillgänglighetsförbättringar av busshållplatser och övergångsställen.

Kostnad och Ansvar: Kostnad beror av statsbidrag. Miljö- och trafikenheten/Gatu- och parkenheten.

4c. Samverkan mellan KRF och Pensionärsrådet, KPR

Aktivitet: De båda råden kommer att samverka för att gemensamt ta fram en prioritering av platser i kommunen som behöver utrustas med parkbänkar. En ytterligare uppgift kommer att vara att gemensamt lägga fram ett förslag till kommunstyrelsen om förbättringar till kommunens rekreationsområden.

Kostnad och Ansvar: Arvodering till deltagare i arbetsgrupp från de båda råden. KRF och KPR.

4d. Halvdagsutbildning om störande ljud och samtalsvänliga miljöer

Åtagande: Hörselskadades riksförbund har tagit fram en informativ rapport "Kakofonien – en rapport om störande ljud och samtalsvänliga miljöer". I rapporten beskrivs störande ljud i arbetslokaler, skolor och i offentlig miljö och ger åtgärdsförslag på hur ljudmiljön kan förbättras. Utbildningen kan lämpligen riktas till politiker, tjänstemän samt till KRF och Pensionärsrådet.

Kostnad och Ansvar: 15 000 kr. KRF i samverkan med arbetsgruppen Fysisk tillgänglighet.

4e. Anpassad möteslokal för personer med elöverkänslighet

För en grupp människor som har en ökad känslighet för radiofrekvent och lågfrekvent strålning utgör många offentliga miljöer ett problem. Även flimrande belysning kan vara ett problem.

Relativt enkla åtgärder, som avskärmning av strålningen, minskar de negativa reaktionerna för den som är elkänslig.

Åtagande 2015: Fortsatta mätningar i den offentliga inomhusmiljön och utredning av vilka anpassningsåtgärder som är mest kostnadseffektiva.

Kostnad och Ansvar: 10 000 kr. KRF:s arbetsgrupp i samverkan med fastighetsenheten.

4 f. **Användning av trådlösa nätverk måste begränsas.**

Trådlösa nätverk måste begränsas i största möjliga utsträckning särskilt i lokaler och på platser där barn vistas dagligen. Se bilaga 2.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen och IT-avdelningen i samverkan med KRF

5. OMSORG OCH SOCIAL SERVICE

"Alla personer med funktionsnedsättning har rätt till respekt för sin fysiska och psykiska integritet på lika villkor som andra."

Artikel 17 FN-konventionen

"Konventionsstaterna erkänner lika rätt för alla personer med funktionsnedsättning att leva i samhället med lika valmöjligheter som andra personer och ska vidta effektiva och ändamålsenliga åtgärder för att underlätta att personer med funktionsnedsättning fullt åtnjuter denna rätt och deras fulla inkludering och deltagande i samhället, bland annat genom att säkerställa att:

- personer med funktionsnedsättning har möjlighet att välja sin bostadsort och var och med vem de vill leva på lika villkor som andra och inte är tvungna att bo i särskilda boendeformer.
- personer med funktionsnedsättning har tillgång till olika typer av samhällsservice både inom hemmet och i särskilt boende och till annan service, bl. a. sådant personligt stöd som är nödvändigt för att stödja boende och deltagande i samhället och för att förhindra isolering och avskildhet".

Artikel 19 FN-konventionen

"Konventionsstaterna ska vidta effektiva åtgärder för att säkerställa personlig rörlighet med största möjliga oberoende för personer med funktionsnedsättning bland annat genom att

- underlätta personlig rörlighet för personer med funktionsnedsättning på det sätt och på den tid de själva väljer och till överkomlig kostnad.
- underlätta tillgång för personer med funktionsnedsättning till hjälpmedel av kvalitet och andra former av assistans och annan personlig service, inklusive genom att göra dem åtkomliga till rimlig kostnad."

Artikel 20 FN-konventionen

Mål 5: Kommunen ska säkerställa att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder får möjlighet att leva som andra.

5a. Verkställighet av beslut enligt § 9 LSS

Det råder brist på bostäder med särskild service enligt LSS. Byggandet av planerade boenden har försenats och kommunen rapporterar ett antal ej verkställda beslut till IVO.

Aktivitet 2015: Ej verkställda beslut och handlingsplan för åtgärdande ska rapporteras vid varje sammanträde i KRF

Ansvar: Socialnämnden.

5b. Ökad samverkan KRF arbetsgrupp och Socialförvaltningen

Aktivitet 2015:

-KRF:s arbetsgrupp för omsorg och social service ska involveras på ett tidigt stadium i planeringen av nya LSS-boenden och vara delaktiga i utformande av förfrågningsunderlag.

-KRF:s arbetsgrupp för omsorg och social service ska ha regelbundna möten, 1 per kvartal, med Socialförvaltningen.

Ansvar: Socialförvaltningen och KRF.

5c. Kvalitetsgranskning av LSS boenden

Fristående kvalitetsgranskningar av verksamheter inom socialtjänsten utförs av kommunens

kvalitetsenhet. Sammanfattande bedömning formuleras i tre olika kvalitetsnivåer (grön, gult, rött).

Aktivitet 2015: Fristående kvalitetsgranskning av LSS boenden ska göras årligen av verksamheter som uppvisar brister (röd kvalitetsnivå). Granskningsplan och kvalitetsgranskningar ska löpande rapporteras i KRF.

Ansvar: Kvalitetsenheten och Socialförvaltningen.

5d. Fritidsaktiviteter för boende i gruppboende enligt LSS

Personer med funktionsnedsättning har sämre ekonomi, motionerar mindre och tar mer sällan del av kulturutbudet. Bristande tillgänglighet gör att många exkluderas i samhället. Flera brukare rapporterar att de inte har möjlighet att komma ut på egna fritidsaktiviteter.

Aktivitet 2015: Alla boende i gruppboende enligt LSS ska kunna delta i minst tre individuellt anpassade kultur- eller fritidsaktiviteter varje vecka.

Ansvar: Socialförvaltningen.

5e. Säkerställa kompetens

Socialstyrelsens fastställde i mars 2014 allmänna råd om kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning.

Aktivitet 2015: Kartläggning av kompetensläget i kommunens verksamheter och göra en plan för implementering.

Ansvar: Socialförvaltningen.

5f. Stöd till Vuxenskolans utbildning Hälsokörkortet

Dålig hälsa är mer än tio gånger vanligare bland personer med funktionsnedsättning.

Hälsofrämjande insatser för boende i gruppboende, bättre mat och rörelsevanor.

Fortsatt ekonomiskt stöd för deltagande i Vuxenskolans utbildning Hälsokörkortet.

Hälsokörkortet är ett koncept som initialt bygger på ett forskningsprojekt som gjorts på Karolinska

Institutet. Syftet är att kunna erbjuda hälsosamma kost- och rörelsevanor för personer med

funktionsnedsättning. Verksamheten finns sedan några år i Tyresö och information om möjligheten att

delta sker genom verksamheter för personer med funktionsnedsättning, i första hand till personer i

särskilda boenden och/eller deltagare i kommunens dagliga verksamhet.

Aktivitet 2015: Ekonomiskt stöd för att underlätta för målgruppen att delta i verksamheten (kostnaden är 1500 kr för 9 utbildningstillfällen).

Kostnad och Ansvar: 30 000 kr för 30 deltagare (egenavgift 500 kr och stöd från kommunen 1000 kr) från tillgänglighetsplanen. Vuxenskolans.

6. KULTUR- OCH FRITID

”Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i kulturlivet och ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning

- bereds tillgång till kulturella produkter i tillgänglig form.
- bereds tillträde till platser för kulturella föreställningar eller tjänster, såsom teatrar, museer, biografier, bibliotek och turistservice och så långt som möjligt till minnesmärken och platser av nationell kulturell betydelse.”

”Konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande.”

”Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt, på lika villkor som andra, till erkännande av och stöd för sin särskilda kulturella och språkliga identitet, däribland teckenspråk och dövas kultur.”

”För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att

- uppmuntra och främja deltagande i största möjliga utsträckning av personer med funktionsnedsättning i allmänt tillgänglig idrottslig verksamhet på alla nivåer.
- säkerställa att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att organisera, utveckla och delta i idrott och rekreation som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning och i detta syfte uppmuntra erbjudande av ändamålsenlig instruktion, utbildning och resurser på lika villkor som andra.
- säkerställa att personer med funktionsnedsättning har tillgång till service av personer och organ som ägnar sig åt att organisera rekreativ verksamhet, turism, fritidsverksamhet och idrott.

Artikel 30 FN-konventionen

Mål 6: Kommunen ska göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att delta i kultur- och fritidsverksamhet för att utveckla inneboende intressen och förmågor.

6a. Fortsatt utveckling av fritidsaktiviteter för barn- och ungdomar med funktionsnedsättning
Vid Utvecklingsförvaltningen finns sedan några år en halvtidstjänst med inriktning att tillskapa fritidsaktiviteter för barn- och ungdomar med funktionsnedsättning. I tjänsten ingår att samverka med det lokala föreningslivet, framställa informationsmaterial, samverka med andra kommunala verksamheter som Kulturskolan, delta i kommunövergripande aktiviteter som en årlig fritidsmässa som vänder sig till målgruppen, genomföra behovsinventeringar m.m.

Aktivitet 2015: Fortsatt utveckling av fritidsaktiviteter

Kostnad och Ansvar: 115 000 kr från tillgänglighetsplanen. Utvecklingsförvaltningen i samverkan med KRF Se bilaga 1

6b. Naturguidningar som även passar personer med funktionsnedsättning

För att stärka intresset och möjligheten till naturupplevelser för personer med funktionsnedsättning har också en verksamhet med naturguidningar kommit igång. Naturguidningarna vänder sig till bl. a. särskolan, KomAn-projektets mobiliseringsgrupper och de lokala funktionshinderföreningarna. Även den fysiska tillgängligheten till naturområden har förbättrats genom åtgärder vid Dyviks lövängar (2011) och Kolardammarna (2012).

Aktivitet 2015: Naturguidningar för personer med funktionsnedsättning genom kontakter med skolan och de lokala funktionshinderföreningarna.

Kostnad och Ansvar: 50 000 kr. Miljö- och trafikenheten.

6c. Framtagande av naturguide för Tyresö kommun

Kommunen avser att ansöka om medel från Länsstyrelsen för att ta fram en guide till kommunens naturområden. Guiden ska även innehålla information om tillgängligheten till områdena.

Aktivitet 2015: Delfinansiering av naturguide som utförligt beskriver tillgängligheten till naturområden i kommunen.

Kostnad: 40 000 kr.

Ansvar: Kommunekologen

6d. Förbättring av tillgängligheten till simhallen för funktionshindrade

Ett problem är att omklädningsrummet är för litet och är avsett för både herrar och damer, och samtidigt är ett genomgångsrum. Stora bassängen är svårtillgänglig. Badtider och badavgifter för personer med funktionsnedsättning behöver anpassas.

Aktivitet 2015: Erforderliga förbättringar utreds.

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen / Fritidsavdelningen

7. UTBILDNING

"Konventionsstaterna erkänner rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning. För att förverkliga denna rätt utan diskriminering och på lika villkor ska konventionsstaterna säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande inriktat på:

- full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan för värdighet och egenvärde samt förstärkning av rättigheterna, de grundläggande friheterna och den mänskliga mångfalden.
- utveckling av personlighet, begåvning och kreativitet hos personer med funktionsnedsättning samt av deras mentala och fysiska färdigheter till deras fulla möjligheter, samt
- att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att effektivt delta i ett fritt samhälle.

"För att förverkliga denna rätt ska konventionsstaterna säkerställa att:

- personer med funktionsnedsättning inte utesluts från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att barn med funktionsnedsättning inte utesluts från kostnadsfri obligatorisk grundutbildning eller från undervisning som följer efter grundutbildning, på grund av funktionsnedsättning.
- personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet och till undervisning som följer på grundutbildning på sina hemorter.
- skälig anpassning erbjuds utifrån personliga behov."

Artikel 24 FN konventionen

Mål 7: Kommunen ska säkerställa att alla elever ges bästa möjliga förutsättning för lärande och utveckling. Andelen elever med funktionsnedsättning, oavsett om de läser enligt grundsärskolan eller är integrerade i grundskolan, ska ges möjlighet att uppnå godkända betyg i svenska, engelska och matematik till minst 90 %.

I Barn- och utbildningsnämndens nämndplan sägs att alla elever i skolan ska få den stimulans som krävs för att utvecklas och att elever som behöver extra ska få detta på ett tidigt stadium. En ny skollag tillämpas från halvårsskiftet 2011. Den nya lagen innebär bland annat att kravet på kommunal skollag och kvalitetsredovisning slopas. I stället finns krav på dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på enhets- och huvudmannanivå. Rektorsroll och mandat stärks, liksom möjligheten för vårdnadshavare att överklaga vissa beslut som rör elever.

I den nya skollagen stärks elevhälsans roll. Bland annat slås det fast att alla elever ska ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, kurator och psykolog.

Under perioden 2010-2013 har projektet "En skola för var och en" pågått. Ett mål för projektet var att verka för ett inkluderande synsätt genom att se över vilka elever i kommunens särskilda undervisningsgrupper som kan inkluderas i vanlig klass. Samtidigt med denna förändring sker en satsning på elevernas kompetens genom nätverk mellan lärare som redan har ett inkluderande arbetssätt och lärare som ska tillägna sig detta arbetssätt.

I och med den nya skollagen byter den obligatoriska särskolan namn till grundsärskolan med nya kursplaner. Elever med autism ska inte längre tillhöra grundsärskolan om de inte också har en utvecklingsstörning. Detta innebär ett ökat krav på grundskolan, som måste erbjuda dessa elever adekvat stöd inom sin verksamhet.

7a. Arbetsgruppen Utbildning

Aktivitet 2015: Inom arbetsgruppen Utbildning ska nya vägar prövas för att få kontakt med befattningshavare inom skolan. Likaså behöver information ske till förvaltningen att arbetsgruppen och rådet är remissinstans i viktiga förändringsfrågor inom skolan i linje med den av kommunstyrelsen fastställda arbetsordningen.

Arbetsgruppen önskar således träffa utbildningsförvaltningen en gång per halvår, samt få tillgång till de olika skolenheternas utvecklingsplaner, för information om vilka insatser som görs i kommunens skolor, för barn och ungdomar i behov av särskilt stöd.

Kostnad och Ansvar: Ingen särskild kostnad. Arbetsgruppen Utbildning och KRF.

8. ARBETE

"Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra. Det innefattar rätten att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete på arbetsmarknaden och i en arbetsmiljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Konventionsstaterna ska skydda och främja förverkligandet av rätten till arbete, däribland för personer med förvärvad funktionsnedsättning under anställning, genom att vidta ändamålsenliga åtgärder, däribland lagstiftning."

Artikel 27 FN-konventionen

Mål 8: Kommunen ska:

- tillsammans med myndigheter och institutioner skapa förutsättningar till arbete och inkomst eller daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Ungdomar med funktionsnedsättning har särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden och Tyresö kommun har en särskilt viktig funktion som arbetsgivare.
- inom ramen för vuxenutbildningen tillhandahålla yrkesutbildningar som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning

8a. Feriejobb

Aktivitet 2015: 15 % av feriejobben ska tilldelas ungdomar med funktionsnedsättning.

Ansvar: Utvecklingsförvaltningen

Sammanlagda kostnader för KRF, Mål 1 – 8, aktiviteter år 2015
Budgetram 600 000 kr

	Verksamhet	Belopp (kr)	Sida
1b	Utbildning och information om FN:s konvention om mänskliga rättigheter	14000	9
3a	Anpassad datorträning	150000	11
4a	Uppföljning av tillgängligheten till kommunens lokaler	50000	12
4d	Halvdagsutbildning om störande ljud och samtalsvänliga miljöer	15000	12
4e	Anpassad lokal för personer med elöverkänslighet	10000	12
5d	Stöd till Vuxenskolans utbildning Hälsokörkortet	30000	13
6a	Fortsatt utveckling av fritidsaktiviteter för barn och ungdomar	115000	15
6b	Naturguidningar som även passar personer med funktionsnedsättning	50000	15
6c	Framtagande av naturguide för Tyresö kommun	40000	16
	Reserv	126000	
	Summa	600000	

Bilaga 1 Kultur och fritid för alla 2015

Mål: Aktiviteter som utvecklar möjligheten till fritidsaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar. Skapa goda förutsättningar för barn och ungdomar med en funktionsnedsättning att delta i föreningslivet.

Nuläge: Tyresö kommun har gjort flera insatser för att förbättra fritid och kulturutbud för personer med funktionsnedsättning.

17-18 maj 2013 genomfördes Fritidsmässan Minfritid.nu. Mässan riktar sig till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning samt deras familjer, personal, vänner och andra intresserade. Mässan Minfritid.nu är ett regionalt samarbete vars syfte är att förmedla fritidsaktiviteter till personer med funktionsnedsättning. Mässan är ett samarbete mellan Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nynäshamn, Salem och Tyresö kommuner samt Habilitering och Hälsa. År 2015 kommer mässan att genomföras i Nynäshamn med Nynäshamn som projektägare.

Tyresö kommun är med och samarbetar kring Fritidsnätet som är en webbtjänst. Fritidsnätet samlar ett stort fritidsutbud för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning i Stockholms län.

Med hjälp av tydliga filter kan du enkelt sortera fram de fritidsaktiviteter som just du är intresserad av, oavsett var du bor, vilka behov du har eller hur gammal du är.

I Fritidsnätet samverkar cirka 20 kommuner i Stockholmsregionen samt Habilitering & Hälsa, som hör till Stockholms läns landsting, för att skapa en internetbaserad databas med mängder av fritidsmöjligheter för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar.

Tyresö kommun har, tillsammans med Haninge, Nacka och Nynäshamn och Värmdö, tagit fram en katalog med kultur- och fritidsaktiviteter speciellt för dig som behöver extra stöd.

Den 9 juni var Tyresö, för tredje året i rad, med och ordnade ett Beachparty på Dalarö för ungdomar 12-21 år som behöver extra stöd. Där fick de träffa kompisar, prova på en massa aktiviteter och avsluta med disco och grillning på fritidsgården.

Tyresö kommun erbjuder även gratis naturguidningar för allmänheten. Några av dessa guidningar är anpassade för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Tyresös kulturskola erbjuder tillsammans med kulturenheten idag en verksamhet som ska vara öppen för alla. Fritidskontoret och kulturenheten har dessutom inlett ett samarbete där teaterföreställningar har erbjudits för barn med särskilda behov. Under 2014 genomför även ett större projekt för våra barn i särskolan som heter "Dans för alla". Projektet består av en del workshops som kommer utnyttas i en föreställning i samband med "Kultur i höstmörkret".

På Tyresöfestivalen 2014 uppträdde ett par i rullstolsdans i samband med invigningen av utbyggnaden av Skateparken.

Prioriterade områden inför 2015

- Vi vill fortsätta satsningen att erbjuda särskilda teaterföreställningar/speciella projekt för utvalda grupper.
- Kompetensutbildning för ledare och tränare i Tyresös föreningsliv.
- Fortsätta samarbetet med övriga kommuner i Stockholms län och vara delaktiga i gemensamma projekt.
- Utbildning för våra kommuninvånare i form av öppna föreläsningar samt riktade föreläsningar/utbildningar för våra föreningsledare.
- Samarbeta med övriga kommuner kring en eventuell gemensam prova på dag/Beachparty/läger samt minfritid.nu
- Arbeta med tillgängligheten på Tyresöfestivalen.
- Naturen för alla

Kostnad

Kultur, teaterföreläsningar/workshops	50.000 kr
Utbildning	30.000 kr
Arbeta med tillgängligheten på Tyresöfestivalen	20.000 kr
Nätverksarbete med övriga kommuner i Stockholms län	15.000 kr
	115.000 kr

Ansvar

Susanne Svidén, fritidssamordnare

Bilaga 2. Användning av trådlösa nätverk behöver begränsas.

KRF anser att det är viktigt att moderna tekniska hjälpmedel används i utbildningen men vill varna för att införa trådlösa nätverk i klassrum och i daghem där barn ska vistas länge. Rent allmänt har strålmiljön blivit avsevärt sämre för elöverkänsliga personer pga alla trådlösa nätverk och den tenderar att bli en hälsofara för folk i allmänhet. Det bör kommunen ha i åtanke.

Europarådet har i sin resolution nr 1815 från 2011 (punkt 8.3) uppmanat till att man särskilt i skolor och klassrum ska prioritera användning av trådbundna internetanslutningar pga strålningsrisken. Rent allmänt ansätter Europarådet i samma resolution (punkt 8.2) gränsvärden för långvarig exponering av radiofrekventa (RFR), elektromagnetiska fält som ligger ungefär 10000 ggr lägre än gränsvärdet som är ansatt den svenska strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Det senare gränsvärdet är satt strax under den nivå när kroppen börjar värmas upp och det förra gränsvärdet tar hänsyn till risken för funktionsstörningar och skador på hjärnan och andra kroppsorgan. Europarådet varnar också för barns användning av mobiltelefoner (punkt 8.3) särskilt i skolor och klassrum. Liknande varningar kommer också från Europaparlamentet i dess resolution av den 2 april 2009, nr 2008/2211, punkterna 8 och 15.

Bioinitiative Working Group¹ är en sammanslutning av läkare och vetenskapsmän som samlat in och studerat rapporter från hela världen om hälsoproblem orsakade av radiofrekvent elektromagnetisk strålning. Gruppen gav ut en första rapport 2007 och angav med stöd av resultatet gränser för strålning som de då ansåg kunna accepteras utan risk för negativ påverkan. Nästa studie som omfattade ca 1800 rapporter gav till resultat att den godtagbara strålningsnivån var alldeles för hög och den har nu i gruppens rapport 2012 sänkts avsevärt ned till 3 - 6 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ för långvarig exponering av barn med pulsad radiofrekvent strålning. En iPad som arbetar i trådlöst nätverk ger värden som varierar mellan 100 och 1000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ på läsavstånd.

Österrikiska läkarförbundet² har gjort en liknande sammanställning av medicinska rapporter och antagit gränsvärden för RF-strålning med utgångspunkt från ett godtagbart normalvärde på 1 $\mu\text{W}/\text{m}^2$, 1-10 är något över normalt, 10-1000 mycket över och 1000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ eller mer är avsevärt mycket över normalvärdet.

Som exempel kan nämnas att i rum med nätverk typ WiFi är strålningsnivån ca 50-100 $\mu\text{W}/\text{m}^2$. I innerorget i Centrum är nivån nära 2000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ som högst på nedre planet. På övre planet stiger nivån till 15000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ vid kaféets fätöljer och tidvis ända upp till 100000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ vid borden under skylten Espresso House. Vid en punkt till höger om kaféet har 180000 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ uppmätts (Januari 2015). Där sitter folk och dricker kaffe. Det borde de nog inte göra av hälsoskäl.

2012 kom ett upprop från en grupp österrikiska läkare som om riskerna med EMF. De kallade uppropet Freiberg Apell och till dem anslöt sig över 1000 läkare. 2012 kom det en fortsättning kallad International Doctors Appeal³. Den hänvisar bl a till österrikiska läkarförbundets sammanställning och innehåller en kortfattad och bra sammanfattning om rapporterade strålningsrisker och om de negativa hälsoeffekter som på 10 år har blivit mer framträdande och allvarliga.

¹ <http://www.bioinitiative.org/>

² <http://freiburger-appell-2012.info/media/EMF%20Guideline%20OAK-AG%20%202012%2003%2003.pdf>

³ http://freiburger-appell-2012.info/media/International_Doctors_Appeal_2012_Nov.pdf

Bilaga 3. Behov av en samordnande och stödjande funktion för KRF

Tyresö kommun

2015-02-05

Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF

Till

Kommunstyrelsen

Behov av samordnande och stödjande funktion för KRF, samt förslag till ändringar av KRF arbetsordning

För att kommunens funktionshinderpolitiska målsättning ska kunna förverkligas enligt lagstiftningens riktlinjer krävs att Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF, har kompetens knuten till sig som kan verka som konsulent/samordnare för funktionshinderfrågorna. Det är inte möjligt för rådets ledamöter att överta dessa uppgifter.

Huvuduppgiften för konsulent/samordnaren är att utifrån gällande funktionshinderlagstiftning uppmärksamma rättigheter och intressen för personer med funktionsnedsättning. Målet är full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkoren allt i enlighet med FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Arbetsuppgifterna kan beskrivas enligt följande:

Råd och information i frågor som rör personer med funktionsnedsättning.

Planering av kommunens insatser inom funktionshinderområdet.

Medverka i genomförandet av kommunens funktionshinderpolitiska program i kommunplan och tillgänglighetsplan.

Stödja förtroendevalda och anställda inom kommunen i frågor kring funktionshinder.

Kunskapsstöd till rådets arbetsgrupper.

Följa utvecklingen inom funktionshinderområdet såväl lokalt som nationellt.

Förmedla aktuell information till och från funktionshinderorganisationerna

För att kunna fullfölja ovannämnda arbetsuppgifter och samtidigt motsvara förväntningarna på innehållsmässig kvalitet och bredd samt nödvändig samverkan med förvaltningarna bedömer rådet att det behövs minst en trekvartstjänst. Utan en sådan tjänst riskerar rådet upphöra att fungera som avsett.

KRF föreslår, med stöd av vad som framförts ovan, att Kommunstyrelsen beslutar om att åter inrätta sammanlagt en heltjänst innefattande sekreterare och konsulent/samordnare. Tjänsten kan inledningsvis delas mellan nuvarande sekreterare på 30 procent och ny tjänsteman på 75 procent.

Rådets arbetsordning föreslås kompletteras med en paragraf som upptar ovan i punktform redovisade arbetsuppgifter.

Därjämte föreslås rådet byta namn till Kommunala funktionshinderrådet, KFR.

Mats Larsson
Ordförande, KRF

Bilaga 4. Behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare

Tyresö kommun
Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF

2015-02-05

Till Kommunstyrelsen Behov av kommunal tillgänglighetsrådgivare

Byggnadslagstiftningen

I bygglagstiftningen finns krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Enligt Boverket är kraven relativt långtgående, framför allt när det gäller nybyggnad.

Kraven stöds av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken, "Från patient till medborgare" och även av FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Den byggda miljöns tillgänglighet och användbarhet skulle vara god om kraven åtlöddes och tillämpades på avsett sätt. Efterlevnaden är emellertid ett problem. Enligt Boverket är det viktigaste skälet till att kraven inte uppfylls att byggherrarna inte alltid har ett egenintresse av att uppfylla tillgänglighetskraven.

Ofta anses de krav som ställs vara en belastning och en "onödig" fördyring, som inte kan "räknas hem". Det förekommer också en uppfattning att tillgänglighetskraven inte är lika bindande som övriga krav.

Boverket anser att byggnadsnämndens bevakning av byggherrens förutsättningar att uppfylla tillgänglighetskraven är särskilt viktig. Behovet av att utnyttja fristående sakkunnigkontroll är därför förhållandevis stort.

För att byggnadsnämnden ska kunna bevaka tillgänglighetskraven krävs att erforderlig kunskap finns tillgänglig inom kommunen. Förutom i byggnadsteknik krävs kunskap om lagar och regler. För att förstå varför tillgänglighetskrav finns krävs dessutom kunskap om funktionshinder. Samverkan med funktionshinderrådet är av stor vikt och oftast en förutsättning för att resultatet ska bli tillgängligt och användbart.

Plan- och bygglagen, PBL, är tydlig i sina krav på tillgänglighet och användbarhet, men tillämpningen av den kräver övervakning i hela kedjan av åtgärder som ska genomföras enligt kapitel 10 i lagen. Därför behöver kommunen en tillgänglighetsrådgivare.

Tillgänglighetsrådgivaren i Tyresö

I planen "Ökad delaktighet för personer med funktionshinder"

"Plan för Tyresö kommun 2005 – 2007", antagen av kommunfullmäktige 2005-06-16 ingick inrättande av en tjänst för en tillgänglighetsrådgivare på halvtid.

Tjänsten innehas för närvarande av Anders Rydström. I sin egenskap av tillgänglighetsrådgivare är han en mycket viktig resurs för kommunens handikappolitiska verksamhet och en länk mellan Kommunala rådet för funktionshinderfrågor, KRF, och Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Han var sammanhållande vid framtagandet av tillgänglighetshandboken som är ett hjälpmedel för alla kommunförvaltningar i skapandet av ett Tyresö tillgängligt för alla. Handboken har rönt stort intresse ute i landet, men hade aldrig kommit till utan hans medverkan. Han har en viktig funktion när det gäller att bevaka att handboken följs i olika instanser inom förvaltningarna och att

detaljplanebestämmelser, exploateringsavtal och markanvisningsavtal följer handbokens bestämmelser och rekommendationer. Ändringar i PBL har lett till att handboken reviderats för att stämma med de nya lagarna, vilket har krävt aktiv medverkan av tillgänglighetsrådgivaren.

Han har även en viktig granskande roll för att byggprocessen ska fungera som det är tänkt så att inte tillgänglighetskraven blir eftersatta eller i värsta fall helt bortglömda. Om så sker kan resultatet bli, som en kritisk arkitekt uttrycker det; att "den okunnige ska granska den okunniges ritningar" och "det är detta som är den största orsaken till att det byggs otillgängligt i Sverige."

I tillgänglighetsrådgivarens arbete ingår dessutom att ha fortlöpande kontakt med alla förvaltningar för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder och vara KRFs "förlängda arm" i ärenden angående fysisk tillgänglighet. Det förutsätts att han deltar i rådets sammanträden, beredningar och möten med rådets arbetsgrupp för fysisk tillgänglighet när dessa frågor diskuteras.

Konsekvenser om tjänsten som tillgänglighetsrådgivare dras in

Tyresö kommun har gott anseende inom handikapprörelsen och namn om sig att vara en tillgänglig kommun. Tillgänglighetsrådgivarens betydelse i detta sammanhang kan knappast överskattas. Indragning av tjänsten skulle innebära ett stort avbräck i kommunens tillgänglighetsarbete och negativt påverka kommunens anseende.

Anders Rydström kan inte utan vidare ersättas med tjänsteman i kommunen som saknar motsvarande kompetens. Som byggnadsingenjör har han med tiden tillägnat sig kunskaper motsvarande de som erfordras för certifiering av fristående sakkunniga kontrollanter av tillgänglighet enligt Boverkets krav (BFS 2009:11). I egenskap av sakkunnig kontrollant kan han ingå som kompetent motpart till byggherren i byggprocessen för att tillgodose tillgänglighetskraven enligt PBL.

Sammanfattning av tillgänglighetsrådgivarens arbetsuppgifter

- Se till att avsnitt om tillgänglighet förs in i kommunens planbeskrivningar.
- I samverkan med KRF prioritera åtgärdsförslag från bidragssökande, för att förbättra fysisk tillgänglighet i kommunen.
- Bevaka fysiska tillgänglighetsfrågor.
- Ta emot synpunkter från kommuninnevånare på brister i den fysiska tillgängligheten.
- Driva frågor om enkelt avhjälpna hinder.
- Bevaka förändringar i regelverk som berör fysisk tillgänglighet.
- Medverka till att frågan om fysisk tillgänglighet finns med i hela bygglovprocessen.
- Se till att fysisk tillgänglighet till kommunens lokaler inventeras.
- Se till att fysisk tillgänglighet till Tyresö bostäders fastigheter inventeras.
- Se till att fysisk tillgänglighet till offentliga lokaler inventeras.
- Se till att fysisk tillgänglighet till offentliga platser inventeras.
- Delta i KRF sammanträden och redovisa vad som är aktuellt.

Slutomdöme

KRF anser det nödvändigt att tjänsten som tillgänglighetsrådgivare behålls och återbesätts med kompetent tjänsteman när Anders Rydström går i pension.

För kommuninvånarna i allmänhet såväl idag som i framtiden måste det framstå som en trygghet att ny- och ombyggnad är kontrollerad av expertkompetens för att säkra fysisk tillgänglighet.

Vad gäller kommunens framtida kostnader vid bostadsanpassningar är det viktigt att den fysiska tillgängligheten säkras på ett tidigt stadium i byggskedet för att undvika stora framtida utgifter och underlätta fritt val av bostad och miljö.

Bilaga 5. KRF:s arbetsgrupper och kontaktpersoner 2015

1. Tillgänglig Information

Kontaktpersoner: Karin Hassler, Informationschef; Eva Tinnerholm, Informatör

Bengt Stenström, RTP och Hjärnkraft, *Sammankallande*
Ulf Looström, DHR,
Alireza Azarbad, RTP (adjungerad)

2. Tillgänglighet i den fysiska miljön

Kontaktpersoner: Anders Rydström, Tillgänglighetsrådgivare, Janne Nilsson, Fastighetschef;
Göran Norlin, Chef Miljö och Trafik

Ulf Looström, DHR, *Sammankallande*
Lennart Hellman, Haninge-Tyresö reumatikerförening
Bengt Stenström, RTP och Hjärnkraft
Maud Tillgren, Strokeföreningen och Astma- och Allergiförbundet
Angelica Wilén, Elöverkänsligas Riksförbund och Tandvårdsskadeförbundet distrikt Stockholm
Åke Wisén, Hörselskadades distrikt i Stockholm, Stockholms dövas förening
Robin Åbrandt, Förbundet Unga Rörelsehindrade

3. Omsorg och social service

Kontaktpersoner: Stig Jönsson, Avdelningschef; Gunny Bäckström, Avdelningschef

Anne Kierkegaard, Autism- och Aspergerföreningen i Stockholms län, *Sammankallande*
Sophie Tzelidis, FUB
Bengt Stenström, RTP och Hjärnkraft

4. Kultur och fritid

Kontaktpersoner: Irené Hededal, Kulturchef; Susanne Svidén, Fritdssamordnare

Åke Wisén Hörselskadades distrikt i Stockholm, *Sammankallande*
Erlend Nilsson, Afasiföreningen
Maud Tillgren, Strokeföreningen och Astma- och Allergiförbundet
Angelica Wilén, Elöverkänsligas Riksförbund och Tandvårdsskadeförbundet distrikt Stockholm

5. Utbildning

Kontaktpersoner: Agneta Ahlin, Chef Barn i behov av särskilt stöd; Erik Sanner, Utvecklingsstrateg

Vakant, *Sammankallande*
Sophie Tzelidis, FUB
Jenny Hultgren, Autism- och Aspergerföreningen i Stockholms län
Maud Tillgren, Strokeföreningen och Astma- och Allergiförbundet

6. Arbete

Kontaktperson: Sophia Nyzelius, Lokal projektledare KomAn

Maud Tillgren, Strokeföreningen och Astma- och Allergiförbundet, *Sammankallande*
Bengt Stenström, RTP och Hjärnkraft

Förkortningar

DHR Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder
FUB Förbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning
RTP Personskadeförbundet RTP

Datum 2015-02-05
Tid 18:00–20:45
Plats Sammanträdesrummet Myggdalen, kommunhuset

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid Kommunhuset 2015-02-20

Paragrafer 1 - 11

Sekreterare
Annica Sterner

Ordförande
Mats Larsson

Justerande
Angelica Wilén

Närvarolista

Beslutande

Mats Larsson (FP)
Ulf Looström (DHR Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder)
Lennart Hellman (RMR Haninge-Tyresö Reumatikerförening)
Bengt Stenström (RTP Riksförbundet för trafik och polioskadade, Hjärnkraft)
Maud Tillgren (Strokeföreningen, Astma- och allergiförbundet)

Ersättare

Erland Nilsson (Afasiföreningen)
Lena Rosberg (Astma- och allergiföreningen)
Angelica Wilén (Tandvårdsskedeförbundet distrikt Stockholm, Elöverkänsligas riksförbund)

Adjungerade

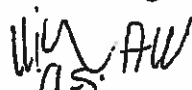
Robin Åbrandt (Förbundet unga rörelsehindrade)

Övriga

Annica Sterner, Sekreterare, Kommunala rådet för funktionshinderfrågor

Frånvarande

Ulla Gribbe (V)
Anne Kierkegaard (Autism- och Aspergerföreningen i Stockholms län)
Sophie Tzelidis (FUB Föreningen för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna)
Åke Wisén (Hörselskadades distrikt i Stockholm, Stockholms dövas förening)
Mats Eriksson (Attention Södertörn)
Inger Gemicioglu (DHR Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder)
Jenny Hultgren (Autism- och Aspergerföreningen i Stockholms län)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	--	--	--------------------

Yttrande över kommunledningens tjänsteskrivelse Tillgänglighetsplan med aktiviteter för aktiviteter för 2015 och 2016 Aktivitet 1 C

Alltsedan vår utredningssekreterare Gunnar Hagberg gick i pension har Rådet lidit brist på samordnare och förankring i den kommunala administrationen, som krävs för att verksamheten ska kunna bedrivas i enlighet med den arbetsordning, som fastställts av kommunstyrelsen 2010-10-26.

Då vi inte fått någon ersättare mer än 30 % av en sekreterare för att sköta administrationen av Rådets sammanträden har Rådets vice ordförande blivit belastad med organisatoriska och samordningsfrågor som klart överstiger hans möjligheter i egenskap av rådsmedlem. Att sköta dessa arbetsuppgifter utanför kommunhuset är närmast ogörligt. Det krävs tillgång till internkommunikation och möjlighet att snabbt göra flera personliga besök hos berörda tjänstemän mm. Dessa arbetsuppgifter måste helt enkelt läggas på en kommunal tjänsteman. Denna brist har inverkat menligt på Rådets möjlighet att leva upp till de förväntningar, som bör förväntas och som Rådet självt har ambitionen att nå. Kommunens innevånare med funktionsnedsättning har börjat märka att det uppstått brister i tillgänglighetsarbetet i kommunen.

För att Rådet ska kunna återfå förmågan att motsvara den roll som Rådet har för kommunens planering och drift och samtidigt motsvara de uppgifter som föreskrivs i Rådets uppgifter § 1 att "ta initiativ till förbättringar för personer med funktionsnedsättningar i alla åldrar" krävs en kommunalt anställd tjänsteman på minst tre kvarts-tid.

Det här yttrandet representerar Funktionshinderrådets, KFR, samlade mening gällande Aktivitet 1 c i Kommunledningskontorets Förslag till beslut angående stödjande person för Rådet.

Tyresö 2015-05-20

Ulf Looström Bengt Stenström

Från: Anne Kierkegaard [<mailto:anne.kierkegaard@telia.com>]

Skickat: den 20 maj 2015 00:20

Till: Annica Sterner; 'Ulla Eklund Gribbe'; 'Ulf Looström'; ulf.loostrom@bredband.net; 'Bengt Stenström'; 'Maud Tillgren'; 'Sophie Tzelidis'; 'Åke Wisén'; 'Mats Eriksson'; Inger Gemicioglu; 'Jenny Hultgren'; 'Lena Rosberg'; 'Robin Åbrandt'; brorhenriklundin@gmail.com

Kopia: Mats Larsson

Ämne: SV: Tillgänglighetsplanen - ärende på KLU 21 maj

Att skicka till Ulrika Josephson Westberg:

Synpunkter på tjänsteskrivelse från Kommunledningskontoret avseende Tillgänglighetsplan 2015

Målet med Tillgänglighetsplanen är att skapa ett tillgängligt Tyresö med likvärdiga förutsättningar för alla. Det är ett välkänt faktum att vuxna personer med utvecklingsstörning som bor i LSS-bostad inte får sina individuella behov av aktiviteter, fritidssysselsättning och sociala kontakter tillgodosedda. Kommunala rådet för funktionshinderfrågor har därför som ett prioriterat mål för 2015 -2016 angett att *"alla boenden i gruppbostad enligt LSS ska kunna delta i minst tre individuellt anpassade aktiviteter varje vecka"*.

Socialförvaltningen har inkommit med ett yttrande. De skriver att målet inte kan uppnås och att de själva arbetar för att de boende ska kunna göra EN egen fritidsaktivitet varje vecka. Kommunledningskontoret föreslår, med hänvisning till tjänsteskrivelsen från Socialförvaltningen, Kommunstyrelsen att besluta i enlighet med tjänsteskrivelsen.

Rådet anser det helt oacceptabelt att personer som är beroende av stöd av andra i all sin dagliga livsföring endast ska erbjudas att göra något enligt eget önskemål en gång per vecka och vidhåller att målsättningen bör vara minst tre egna aktiviteter per vecka.

Frågan togs även upp vid politikerutfrågningen i höstas och då var alla närvarande partirepresentanter helt eniga om att nuvarande mål med en aktivitet per vecka inte är tillräckligt.

Från: Annica Sterner [<mailto:Annica.Sterner@tyreso.se>]

Skickat: den 18 maj 2015 12:43

Till: Ulla Eklund Gribbe (ullaegribbe@hotmail.com); Ulf Looström (ulf.loostrom@gmail.com); ulf.loostrom@bredband.net; Anne Kierkegaard; Bengt Stenström (benqt.stenstrom@tele2.se); Maud Tillgren; Sophie Tzelidis; Åke Wisén; Mats Eriksson; Inger Gemicioglu; Jenny Hultgren; Lena Rosberg; Robin Åbrandt; brorhenriklundin@gmail.com

Kopia: Mats Larsson

Ämne: VB: Tillgänglighetsplanen - ärende på KLU 21 maj

Hej,

Se info nedan samt bifogad tjänsteskrivelse. Återkoppling till Ulrika Josephson Westberg ska ske senast på onsdag om det ska hinna komma med till mötet.

Vänliga hälsningar

Annica

Annica Sterner
Assistent
Sekreterare i Kommunala rådet för funktionshinderfrågor
Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Staben
135 81 Tyresö

2015-05-20

Till kommunledningen i Tyresö.

Tillgänglighetsplan 2015-2017
Ang. Bilaga 2 från KRF.

SSM-information till olika kommuner i Sverige grundas på forskning som är till största delen finansierad av industrin
Bil 1, 2, 3, 4.

Tyresö kommun borde följa "försiktighetsprincipen" och Europarådets resolution nr 1815 från 2011 (p. 8.3) (punkt 8.2) samt Europaparlamentets resolution av den 2 april 2009, Resolution 2008/2211, punkterna 8 och 15. The Bioinitiative Report (bioinitiative.org). Tyresö borde inte bryta mot den Svenska grundlagen se Bil. 5. Tyresö kommun borde följa Internationella läkarofficiäret, se Bil 6. Artikel 9 i FN-konventionen om tillgänglighet för alla ska följas. Förtroendevalda i KRF måste ha tillgängliga lokaler oavsett funktionshinder. se bil. 7, 8, 9.

Bilagor 8 st

08-7229847

Angelica Wilén
KRF

Intressekonflikter

På förekommen anledning redovisas följande möjliga jävsförhållanden:

Anders Ahlbom

Fram till oktober 2008 varit medlem av ICNIRP och ordförande för dess vetenskapliga kommitté för epidemiologi.
 Medlem av EUs vetenskapliga kommitté SCENIHR och av dess arbetsgrupp för EMF-frågor.
 Ordförande i SSI/SSMs vetenskapliga råd för EMF-frågor.
 Projektledare för COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).
 Medarbetare i Interphone, som finansieras av IARC som erhåller medel från industrin via Internationella cancerunionen (brandväggsavtal finns).

Maria Feychting

Från oktober 2008 medlem av ICNIRP.
 Vetenskaplig sekreterare i SSI/SSMs vetenskapliga råd för EMF-frågor
 Projektledare för svenska delen av Interphone, som finansieras av IARC som erhåller medel från industrin via Internationella cancerunionen (brandväggsavtal finns, beskrivs på <http://www.iarc.fr/ENG/Units/RCAd.html>).
 Medarbetare i COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).
 Medarbetare i studien "EMF and childhood leukemia survival – a pooled analysis" (projektledare är Joachim Schüz, Danish Cancer Society). Studien finansieras av Electric Power Research Institute (EPRI), USA.

Yngve Hamnerius

Ordförande i sektion K av Svenska nationalkommittén för radiovetenskap.
 Ledamot av styrkommittén för schweiziska nationella forskningsprogrammet NRP 57 Non Ionizing Radiation Health and Environment.
 Har uppdrag som assessor vid bedömning av kvalitetssystem på mätlaboratorier för Styrelsen för teknisk ackreditering SWEDAC.
 Utför mätningar och beräkningar av elektromagnetiska fält för industri och privatpersoner.

24

Lena Hillert

Extern expert i arbetsgruppen för EMF-frågor, EUs vetenskapliga kommitté SCENIHR.
 Representant för Arbets- och miljömedicin, Forum för kunskap och gemensam utveckling (Forum), Stockholms läns landsting (SLL) i TeliaSoneras vetenskapliga råd (Avtal för arbete med forskningsutvärdering och medverkan i TeliaSoneras vetenskapliga råd upprättat mellan TeliaSonera och Arbets- och miljömedicin, Forum, SLL).
 Medarbetare i COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).

25

Forskning om elöverkänslighet och andra effekter av elektromagnetiska fält

Sjätte årsrapporten från en projektgrupp som tillsatts med anledning
av ett regeringsuppdrag till FAS

Anders Ahlbom, ordförande

Maria Feychting,

Yngve Hamnerius

~~Lena Hillert~~

December ~~2008~~

FORSKNINGSRÅDET FÖR ARBETSLIV
OCH SOCIALVETENSKAP

Intressekonflikter

På förekommen anledning redovisas följande möjliga jävförhållanden:

Anders Ahlbom

- Fram till oktober 2008 varit medlem av ICNIRP och ordförande för dess vetenskapliga kommitté för epidemiologi.
- Medlem av EUs vetenskapliga kommitté SCENIHR och av dess arbetsgrupp för EMF-frågor tom 2008.
- Ordförande i SSI/SSMs vetenskapliga råd för EMF-frågor.
- Projektledare för COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).
- Medarbetare i Interphone, som finansieras av IARC som erhåller medel från industrin via Internationella cancerunionen (brandväggsavtal finns).

Maria Feychting

- Från oktober 2008 medlem av ICNIRP.
- Vetenskaplig sekreterare i SSI/SSMs vetenskapliga råd för EMF-frågor.
- Från juni 2009 medlem av engelska AGNIR (Advisory Group on Non-ionising Radiation, UK Health Protection Agency).
- Projektledare för svenska delen av Interphone, som finansieras av IARC som erhåller medel från industrin via Internationella cancerunionen (brandväggsavtal finns, beskrivs på <http://www.iarc.fr/en/research-groups/RAD/RCAd.html>).
- Medarbetare i COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).
- Medarbetare i studien "EMF and childhood leukemia survival – a pooled analysis" (projektledare är Joachim Schüz, Danish Cancer Society). Studien finansieras av Electric Power Research Institute (EPRI), USA.

Lena Hillert

- Extern expert i arbetsgruppen för EMF-frågor, EUs vetenskapliga kommitté SCENIHR t.o.m. januari 2009.
- Medarbetare i COSMOS, epidemiologisk studie av mobiltelefonvändare där finansiering erhålls från VINNOVA som i sin tur erhåller medel från industrin (brandväggsavtal reglerar relationerna mellan forskare och industri).

Yngve Hamnerius

- Ordförande i sektion K av Svenska nationalkommittén för radiovetenskap.
- Ledamot av styrkommittén för schweiziska nationella forskningsprogrammet NRP 57 Non Ionizing Radiation Health and Environment.
- Har uppdrag som assessor vid bedömning av kvalitetssystem på mätlaboratorier för Styrelsen för teknisk ackreditering SWEDAC.
- Utför mätningar och beräkningar av elektromagnetiska fält för industri och privatpersoner.

Forskning om elöverkänslighet och andra effekter av elektromagnetiska fält

Sjunde årsrapporten från en projektgrupp som tillsatts med anledning
av ett regeringsuppdrag till FAS

Anders Ahlbom, ordförande

Maria Feychting

Yngve Hamnerius

Lena Hillert

December 2009

FORSKNINGSRÅDET FÖR ARBETSLIV
OCH SOCIALVETENSKAP

Strålsäkerhetsmyndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Rapport

Datum: 2015-02-23

Handläggare: Johan Friberg

Diarienum: SSM2014-1013

Dokumentnr: SSM2014-1013-2

Bilaga 1 Sammanfattande redovisning av regleringsbrevsuppdrag Nationell kompetens inom strålskyddsområdet

Sammanfattning

Kartläggningen av kompetensläget inom strålskyddsområdet har bekräftat slutsatserna i tidigare utredningar att det finns kompetensbrister av varierande slag såväl i Sverige som inom Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

För att avhjälpa de kompetensbrister som finns inom verksamheter med strålning som kräver tillstånd avser SSM ta fram webbaserade kurser inom strålskydd och strålning som komplement till gällande föreskrifter. Detta kommer i huvudsak att finansieras via avgifter i samband med tillståndsprövning.

Strålskyddsforskningen är splittrad och utförs inte sällan utförs av små grupper med begränsad finansiering. I flera ämnen är situationen kritisk. Den stora utmaningen är nu att skapa forskargrupper som är tillräckligt starka för att både kunna bedriva forskning av hög kvalitet och utbilda nya experter och som dessutom är eftersökta i det internationella samarbetet. SSM anser att det behövs långsiktiga insatser för att etablera forskningsnätverk, särskilt inom strålningsbiologi och radioekologi. För att trygga forskning och utbildning inom strålskyddsområdet i Sverige bedömer SSM att myndighetens forskningsanslag behöver förstärkas med 15 miljoner kronor.

De brister som finns inom SSM kommer att åtgärdas genom riktade insatser med befintliga resurser. De webbaserade grundkurserna som tas fram kommer att kunna användas också inom SSM.

Bakgrund och läsanvisning

Regeringen har i regleringsbrevet för 2014 uppdragit åt SSM att granska kompetensläget inom strålskyddsområdet utifrån de brister som identifierats i den kompetenslägesrapport som myndigheten lämnade till regeringen 2011. SSM ska lämna förslag på åtgärder samt vid behov ge förslag på finansiering av dessa.

Den nu genomförda granskningen av kompetensen inom strålskyddsområdet har utgått från, följt upp och kompletterat utredningen *Kompetensläge för ett strålsäkert samhälle (dnr SSM2011-741)* som myndigheten redovisade till regeringen 2011. Den nya utredningen bygger på information inhämtad inom SSM, från tillståndshavare för verksamheter som bedriver arbete med strålning och från universitetsinstitutioner av

central betydelse för strålskyddet. I 2011 års rapport avhandlades brister såväl inom SSM som nationellt i Sverige. Samma uppdelning om kartläggning, brister och åtgärdsförslag har gjorts i 2014 års uppdrag. I föreliggande dokument sammanfattas dock enbart de viktigaste åtgärderna som bedöms nödvändiga för att trygga den nationella kompetensen och forskningen medan SSM:s kompetensbehov berörs mer kortfattat. Om läsaren önskar ta del av den fullständiga utredningen hänvisas till rapporten i bilaga 2 *Kompetensbehov inom strålskyddet – kartläggning och förslag till åtgärder (dnr SSM2014-1013)*.

Diskussion och förslag

Kompetens hos tillståndshavare

Som mått på kompetensbrister inom strålskyddet i Sverige användes i 2011 års utredning *Kompetensläge för ett strålsäkert samhälle* tillgång på utbildning, och till viss del forskning, inom strålskyddsrelaterade ämnen på universitet och högskola. I den nu genomförda utredningen har kartläggningen av eventuella kompetensbrister breddats till att omfatta en genomgång av inspektionsrapporter från områden som bedömdes ha brister 2011, annan tillgänglig information inom SSM samt enkäter till ett antal tillståndshavare.

Hälso- och sjukvårdsområdet berörs bara översiktligt med hänvisning till SSM:s rapport *Utbildning och kompetens inom strålskydd hos olika funktioner som deltar vid eller påverkar medicinska bestrålningar (2014:42)* som innehåller en genomgång av formella kompetensbrister inom den sektorn. Medicinska frågor som rör katastrofstrålskydd berörs också bara marginellt. Kärnenergiområdet berörs indirekt genom kopplingar till beredskap, miljöövervakning och forskning.

Den övergripande bedömningen utifrån kartläggningen är att kunskaper, hos bl.a. tillståndshavare, om strålning och strålskydd på en grundläggande och delvis elementär nivå har brister som behöver åtgärdas. Det finns emellertid begränsad tillgång till lämpliga kurser, särskilt om de ska vara specialinriktade för olika verksamhetsområden. För att få långsiktigt hållbara kurser i strålskydd bedöms den mest framkomliga vägen vara att dessa ordnas av SSM. Denna bedömning styrks bl.a. i kontakter med tillståndshavare. Sådana kurser, korta och lättillgängliga, riktar sig till personer i arbeten där det förekommer strålkällor och ska i första hand vara ett komplement till SSM:s föreskrifter. SSM avser därför att:

- Ta fram ett webbaserat kurspaket bestående av en basmodul (strålning/strålskydd) som är generell, kompletterad med tilläggsmoduler (framförallt avseende innebörd av relevanta föreskrifter). För verksamheter som kräver tillstånd kan det ingå krav på att utbildning sker i tillämplig modul, som också kan innehålla kontrollfrågor.

SSM planerar att påbörja arbetet med det webbaserade kurspaketet redan under 2015. Under 2016 är målbilden att del av kurspaketet ska kunna användas på försök i samband med tillståndsprövning för tillståndshavare inom verksamhetsområdet Strålsäkra produkter och tjänster med joniserande strålning.

SSM avser att bekosta huvuddelen av utvecklings- och driftskostnaden för de webbaserade kurserna genom avgifter i samband med tillståndsprövningen av tillståndspliktig verksamhet. Detta kommer dock kräva att *förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten* ses över. Se vidare under avsnitt Kostnader nedan.

SSM överväger också en version av basmodulen som ska kunna användas kostnadsfritt av bl.a. skolelever och journalister. Denna version kommer dock tas fram först när myndighetens ekonomi medger detta.

De föreslagna åtgärderna utgår från att SSM har ett särskilt ansvar för att verksamheter med strålning långsiktigt har ett gott strålskydd baserat på tillräcklig kompetens. SSM har generellt ett ansvar för att nödvändig information om strålning och strålningens risker finns lätt tillgänglig. Bristande kunskap om strålning och dess risker kan ge upphov till oro och rädsla och att efter ett tillbud eller en olycka med strålning försöka sätta strålningens risker i ett sammanhang är svårt. Det är därför angeläget att öka kunskapsnivån i det svenska samhället med avseende på dessa frågor.

Kompetens hos Universitet

Forskning och utbildning på universitetsnivå är av central betydelse för att garantera en hög kompetensnivå inom strålskyddet. Det är också en förutsättning för Sveriges internationella engagemang inom området. Som komplement till 2011 års utredning, som i allt väsentligt fortfarande bedöms vara relevant, har situationen för några universitetsämnen av särskild betydelse för strålskyddet uppdaterats. SSM:s nyligen genomförda omvärldsanalys för forskning har också vägts in i bedömningen av kompetensläget. Av den genomförda uppdateringen framgår att radioekologi och strålningsbiologi är särskilt utsatta ämnen. För dessa ämnen har även utbildningsmöjligheterna minskat och bedöms nu som underkritiska.

Uppdateringen bekräftar också att forskningen på strålskyddsområdet i allmänhet är splittrad och att den inte sällan utförs av små grupper med begränsad finansiering. Strålskydd förekommer inte som ett eget ämne på universitet och högskola. Det är ett tvärvetenskapligt ämne som har sin bas i en rad olika universitetsämnen. Detta bedöms vara en bidragande orsak till svårigheten att hävda sig i konkurrensen om resurser med existerande universitetsämnen.

SSM bedömer att den stora utmaningen är att skapa forskargrupper som är tillräckligt starka för att både kunna bedriva forskning av hög kvalitet och utbilda nya experter och som dessutom är eftersökta i det internationella samarbetet.

I *förordningen (2008:452) med instruktion för Strålsäkerhetsmyndigheten* framgår det att myndigheten har ett samlat ansvar för strålskyddsforskningen i landet. Det finns inte någon annan finansiär med uttalat ansvar för denna forskning.

SSM gör bedömningen att följande åtgärder är nödvändiga för att trygga strålskyddsforskningen i Sverige:

- Starkare forskarmiljöer inom strålskyddsområdet måste skapas genom långsiktiga insatser för att etablera forskningsnätverk, särskilt inom strålningsbiologi och radioekologi. I detta ingår stöd till högre forskartjänster (professorer och lektorstjänster) samt doktorand- och forskarassistenttjänster för att trygga återväxt, kompetens och resurser för grundutbildningen.
- Särskilda insatser bör göras för att stödja ett ökat samarbete mellan forskare som traditionellt arbetar med strålning och forskare inom närliggande ämnen, exempelvis mellan radioekologi och ekologi.

- Bidragstaket för forskningsanslag som fördelas efter utlysning med traditionell kvalitetsbedömning bör höjas som ett led i att förbättra kvaliteten och för att stimulera forskarinitierade projekt.

För att kunna genomföra dessa åtgärder behöver SSM:s forskningsbudget för strålskyddsforskning ökas med 10 miljoner kronor för att täcka nödvändiga tjänster inklusive driftstöd, kostnader för nätverk, höjda forskningsanslag och stöd till samarbete med forskare som inte traditionellt arbetar med strålning. Behovet av lärartjänster inom grundutbildningen på universitet och högskolor har framförts tidigare av dåvarande Statens strålskyddsinstitut (SSI) i utredningen *Det strategiska kompetensbehovet inom strålskyddet i Sverige – översikt och förslag (dnr SSI 2005/3755)* och även framförts i ovan nämnda SSM-utredning från 2011. SSM:s bedömning är att behovet kvarstår. Kostnaden för dessa lärartjänster har tidigare uppskattats till 5 miljoner kronor. Liksom tidigare föreslås att dessa medel tillförs SSM för att i sin helhet användas för kompetenshöjande och kompetenssäkrande åtgärder vid landets universitet.

Med anledning av ovanstående föreslår SSM därför Regeringen att:

- Anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten anslagspost Forskning ökas med 10 miljoner kronor för att bl.a. finansiera forskningsnätverk.
- Anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten anslagspost Forskning ökas med 5 miljoner kronor för att bl.a. finansiera universitetslärartjänster.

SSM avser återkomma till regeringen med förslaget om ökning av forskningsanslaget i myndighetens budgetunderlag inför 2017. Om myndigheten beviljas denna förstärkning så bedöms åtgärder för att bl.a. skapa forskningsnätverk kunna genomföras under 2018.

Förutom de nämnda åtgärderna avser SSM att inom ramen för den normala verksamheten ytterligare utreda forskningsbehovet inom området icke-joniserande strålning. SSM överväger också att låta utomstående experter genomföra en utvärdering av strålskyddsforskningen. Dessa åtgärder bedöms tidigast kunna genomföras under 2016.

Kompetens hos SSM

Brister i kompetens inom strålskydd hos SSM identifierades i utredningen *Kompetensläge för ett strålsäkert samhälle (dnr SSM2011-741)* främst genom att det definierades vilken kompetens som SSM behövde. Därefter bedömdes i vilken mån personalen uppfyllde behoven. I den nu genomförda utredningen har tidigare identifierade brister i huvudsak bekräftats.

Det är för få anställda som har kunskap om strålskydd på en hög internationell nivå, dvs. såväl sakkunskap på strålningens område som skyddsfilosofi. Inom områden som är grundläggande för strålskyddet måste det finnas spetskompetens. Till dessa områden hör framförallt strålskyddsfilosofi inklusive riskbedömning, strålningsfysik, strålningsmätning, dosimetri och strålningsbiologi. Även om det finns betydande kompetens inom dessa områden på SSM är den väl smal och inte i alla delar på tillräckligt hög internationell nivå. SSM saknar medicinsk kompetens inom strålskyddsområdet liksom kunskap om strålningsepidemiologi.

För att kunna hålla en hög strålskyddskompetens gäller generellt att det krävs arbete med strålskyddets sakfrågor, deltagande i det internationella arbetet och forskning. Det måste finnas ett tillräckligt antal experter med sådant djup och sådan bredd i sin kompetens att frågor av vikt identifieras, värderas och löses. Bristande expertis inom strålskyddsområdet

kan medföra att strålningens risker under- eller överskattas och i värsta fall leda till faktiska skador. Osäkerheter i SSM:s agerande kan också påverka människors förtroende för myndigheten.

För att stärka strålskyddskompetensen avser SSM att genomföra en rad åtgärder av vilka några redan har påbörjats. Till dessa hör interna utbildningsinsatser i strålning och strålskydd, bättre utnyttjande av den kompetens som finns inom strålningsbiologi och på miljöområdet, förbättrad kompetens i internodosimetri, införande av seminarier inom strålskydd och diskussioner om internationella dokument som är på remiss från internationella organisationer. Inom beredskapsområdet bör en kompetenspool skapas av tidigare medarbetare som pensionerats och som kan engageras vid en eventuell radiologisk eller nukleär nödsituation.

Möjligheten för anställda med doktorsexamen att kunna bli adjungerade lektorer eller professorer vid universitet på deltid kommer att utnyttjas när så är lämpligt och också omfatta anställda inom strålskyddsområdet.

Några åtgärder behöver studeras närmare inom myndigheten, bl.a. vilka spetskompetenser som är av särskild vikt och hur många som bör ha denna spetskompetens. Sverige är ett litet land och det gäller att utnyttja nationella kompetenser på ett optimalt sätt. SSM kommer att överväga hur myndigheten kan säkra sin egen kompetens genom att via avtal också ha tillgång till externa experter för oväntade händelser. Sådana avtal finns idag inom beredskapsområdet men bör övervägas exempelvis inom strålningsbiologi och internodosimetri. Eventuella kostnader för sådana avtal går i dagsläget inte att bedöma. I sammanhanget kan dock nämnas att avtalen inom beredskapsområdet idag kostar cirka 10 miljoner kronor per år.

De planerade åtgärderna syftar till att SSM ska vara en av de främsta i landet på strålskydd i bred bemärkelse och ha en stark ställning internationellt. Det senare innebär bland annat att SSM:s experter efterfrågas för deltagande i internationellt viktiga grupper och organisationer.

Internationellt samarbete

Historiskt har ett omfattande internationellt samarbete förekommit inom strålskyddsområdet. Sverige har under många år haft en framträdande roll, särskilt inom den internationella strålskyddskommissionen (ICRP) och FN:s vetenskapliga strålningskommitté (UNSCEAR), men också i andra internationella organisationer. Sverige har till exempel innehaft ordförandeposten i ICRP och UNSCEAR vid ett flertal tillfällen. Idag har SSM inte någon representant i ICRP:s huvudkommission eller dess kommittéer.

Det finns internationella organisationer i vilka Sverige har en garanterad plats och sådana i vilka representanter väljs in i konkurrens med andra länder och andra experter. I några organisationer är det särskilt viktigt att det är just myndigheten som är representerad, i andra är det svenska deltagandet det viktiga. Sammantaget är det betydelsefullt att svenska experter kan delta i dessa organisationers arbete och även kan granska det arbete som görs, praktiskt och teoretiskt. Till de viktigaste internationella organisationerna hör: EU, UNSCEAR, IAEA, ICRP, HERCA, NEA, ICNIRP, WHO, ISO, IEC samt olika grupper inom det nordiska samarbetet. SSM avser verka för att Sverige deltar i dessa organisationers arbete. Ett antal av myndighetens yngre disputerade medarbetare har planerats in för arbete i några av dessa organisationer under de kommande åren. Konceptet är att de ska få internationell erfarenhet och synliggöras på den internationella arenan och därmed på sikt kunna få allt "tyngre" internationella uppdrag. På SSM pågår också arbete med ett strategidokument för myndighetens internationella arbete inom strålskyddsområdet.

Konsekvenser av bristande strålskyddskompetens

Brister i strålskyddskompetens kan leda till att beslut tas under förutsättningar som medför olika olägenheter. Det kan innebära såväl att insatser blir otillräckliga som att de blir för omfattande med onödiga kostnader som följd. De brister som har identifierats kan till följd av beslut som tas av SSM, felaktig hantering av strålkällor i samhället eller för dålig kunskap leda till onödig och skadlig bestrålning av människor och miljö. Detta kan i sin tur leda till ökad cancerrisk, andra skador och i värsta fall dödsfall.

Det är inte möjligt att göra några kvantifieringar av hur sannolika dessa händelser kan vara, men vi är i Sverige förskonade från allvarigare olyckor med strålning. Säkert har den skyddsnivå och de kunskaper om risker som finns starkt bidragit till detta. Den vanligaste "effekten av strålning" är mer inom det socioekonomiska området och på det psykologiska planet. Detta främst på grund av bristande kunskap om risker med strålning hos fiertalet invånare i Sverige. Det är i det sammanhanget som den föreslagna webbkursen för skolelever och journalister ska ses.

Följande förkortade summering från SSM:s rapport från 2011 ger fortfarande en bra bild av vad de kompetensbrister som har identifierats i denna utredning kan leda till.

För Sverige gäller att det måste finnas kompetens på många olika nivåer, från den mest grundläggande inom forskningen till det mest praktiska inom arbetslivet. De brister som finns inom forskningen kommer med fortsatt utarmning att leda till att Sverige saknar egen kompetens inom för strålskyddet viktiga områden och därmed också har begränsade möjligheter att utbilda nya experter, vilket på sikt också riskerar att urholka kompetensen på alla nivåer. Sveriges konkurrenskraft inom exempelvis EU-forskningen blir sämre. En konsekvens av de brister som har konstaterats avseende SSM:s myndighetskompetens har att göra med nyckelpersonsberoende och innebär att myndigheten i sina bedömningar måste utgå från kompetensen hos enstaka individer. Ett annat problem är att viss kompetens som krävs för att SSM ska kunna utföra sitt uppdrag inte i dagsläget finns på myndigheten. Bristen på spetskompetens medför att myndigheten i vissa sammanhang inte kan uttala sig med den auktoritet som vore önskvärd. En annan konsekvens är sämre möjligheter att påverka den internationella utvecklingen inom vissa områden, t.ex. regelverket inom strålsäkerhetsområdet. Detta kan medföra att regler och andra beslut som även Sverige måste följa inte anpassas tillräckligt till svenska förhållanden. Också detta kan medföra risker från strålskyddssynpunkt.

Kostnader

De av SSM föreslagna åtgärderna medför ökade kostnader för myndigheten. De enskilt största kostnaderna avser strålskyddsforskning och lärartjänster på universitet. Övriga kostnader bedöms kunna hanteras inom SSM:s befintliga budget. När det gäller utveckling av webbkurser bedöms den till sin huvuddel kunna finansieras genom avgifter från dem som söker tillstånd för en tillståndspliktig verksamhet. Detta kommer dock kräva att *förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten* ses över. SSM avser återkomma till regeringen i detta ärende under 2015.

Sammanställning av kostnaderna för de av SSM föreslagna åtgärderna:

Åtgärd	Kostnad	Finansieringssätt
Webbaserat utbildningspaket	0,5 miljoner kronor per utbildning	Avgift i samband med tillståndsprovning
Forskningsnätverk m.m.	10 miljoner kronor per utbildning	Anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten anslagspost Forskning ökas med 10 miljoner kronor.
Lärartjänster universitet	5 miljoner kronor per utbildning	Anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten anslagspost Forskning ökas med 5 miljoner kronor.

Till:
Mr. Ban Ki Moon, FN:s Generalsekreterare;
Dr. Margaret Chan, Generaldirektör WHO;
FN:s medlemsstater

Internationell appell

Forskare kräver skydd mot hälsorisker vid exponering för icke-joniserande elektromagnetisk strålning.

Vi är vetenskapsmän som forskar på biologiska effekter och hälsoeffekter av icke-joniserande elektromagnetiska fält (EMF). Baserat på tillgänglig förhandsgranskad och publicerad vetenskaplig forskning är vi allvarligt oroade över den ökande och utbredda exponeringen för elektromagnetiska fält som alstras av elektriska och trådlösa produkter. Dessa inkluderar, men är inte begränsade till, radiofrekvent strålning (RF-EMF) som avges från till exempel mobiltelefoner, trådlösa telefoner och deras basenheter, WiFi, smarta elmätare, babyvakter samt elektriska apparater och infrastrukturer som används vid distribution av el vilka genererar extremt lågfrekventa elektromagnetiska fält (ELF EMF).

Vetenskaplig grund för vår gemensamma oro:

Många nya vetenskapliga publikationer har visat att EMF påverkar levande organismer vid nivåer långt under de flesta internationella och nationella riktlinjer. Effekter inkluderar ökad cancerrisk, cellulär stress, ökning av skadliga fria radikaler, genetiska skador, strukturella och funktionella förändringar i det reproduktiva systemet, försämring av inlärning och minne, neurologiska sjukdomar, och negativa effekter på allmänt välbefinnande hos människor. Skador berör inte bara människor, eftersom det finns en växande mängd belegg för skador på både växt- och djurliv.

Mot bakgrund av dessa fynd vädjar vi till Förenta Nationerna (FN) och alla medlemsstater i världen, att uppmana Världshälsoorganisationen (WHO) att utöva ett starkt ledarskap för att främja utarbetande av mer skyddande riktlinjer för EMF, uppmuntra till försiktighetsåtgärder, och informera allmänheten om hälsorisker, särskilt om riskerna för barn och foster. Genom att inte vidta åtgärder, underlåter WHO att fullgöra sin roll som den mest framstående internationella folkhälsoorganisationen

Otillräckliga internationella riktlinjer för icke-joniserande EMF

De olika organisationer som rekommenderar säkerhetsstandarder har misslyckats med att införa tillräckliga riktlinjer för att skydda allmänheten, i synnerhet barnen som är mer känsliga för effekterna av elektromagnetiska fält.

Den Internationella kommissionen för skydd mot icke-joniserande strålning (ICNIRP) rekommenderade 1998 "Riktlinjer för begränsning av exponering för tidsvarierande

elektriska, magnetiska och elektromagnetiska fält (upp till 300 GHz)".¹ Dessa riktlinjer accepteras av WHO och många länder runt om i världen. WHO uppmanar alla nationer att anta ICNIRP:s riktlinjer för att främja internationell harmonisering av standarder. Under 2009 deklarerade ICNIRP att man står fast vid riktlinjerna från 1998.² Man hävdade att det, enligt deras uppfattning, i den vetenskapliga litteraturen som publicerats sedan dess inte framkommit några vetenskapliga belägg för negativa effekter under de grundläggande begränsningarna som föranledde en översyn av de egna riktlinjerna om begränsning av exponering för högfrekventa elektromagnetiska fält. ICNIRP fortsätter än i dag att göra dessa påståenden, trots växande vetenskapliga belägg för motsatsen. Det är vår uppfattning att ICNIRP:s riktlinjer är otillräckliga för att skydda folkhälsan, eftersom de inte täcker effekter av långvarig och lågintensiv exponering.

WHO antog Internationella cancerforskningsinstitutets (IARC) klassificering av extremt lågfrekventa elektromagnetiska fält (ELF EMF) 2002³ och radiofrekvent strålning (RF-EMF) 2011⁴. Denna klassificering anger att EMF är *möjlig cancerframkallande* för människan (Grupp 2B). Trots dessa båda bedömningar av IARC, fortsätter WHO att hävda att det inte finns tillräckliga belägg för att motivera sänkta gränsvärden för tillåten exponering.

Eftersom det råder oenighet om vilka villkor som ska ligga till grund för att fastställa gränsvärden avsedda att skydda människor mot negativa hälsoeffekter, rekommenderar vi att FN:s miljöprogram (UNEP) sammankallar och finansierar en oberoende tvärvetenskaplig kommitté för att undersöka för- och nackdelar med alternativ till nuvarande praxis som väsentligt kunde sänka människors exponering för RF-EMF strålning och ELF-EMF fält. Överläggningar inom en sådan kommitté bör bedrivas på ett transparent och opartiskt sätt. Även om det är viktigt att industrin är med och samarbetar i denna process bör industrin inte tillåtas att påverka metoder eller slutsatser. Kommittén bör avge sin analys till FN och WHO som vägledning för försiktighetsåtgärder.

Gemensamt begär vi också att:

1. barn och gravida kvinnor skyddas;
2. riktlinjer och standardiserade regelverk skärps;
3. tillverkarna uppmantras att utveckla säkrare teknik;
4. företag som ansvarar för produktion, överföring, distribution och övervakning av elektricitet upprätthåller god kvalitet på el och säkerställer korrekta elledningar för att minimera skadliga jordströmmar

¹ <http://www.who.int/emf/faq/en/> and <http://www.icnirp.org/PDF/Bioelectromagnetics.pdf>

² <http://www.icnirp.org/publications/2009/09/09StatementEMF.pdf>

³ <http://www.monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol5/>

⁴ <http://www.monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol62/>

5. allmänheten får heltäckande information om de potentiella hälsoriskerna med elektromagnetiska fält samt utbildas om åtgärder för att minska hälsoriskerna;
6. vårdpersonal utbildas om de biologiska effekterna av elektromagnetiska fält och om behandling av patienter med elektromagnetisk känslighet;
7. regeringar finansierar sådan utbildning och forskning om elektromagnetiska fält och hälsa, som är oberoende av industrin, och ålägger industrin att samarbeta med forskare;
8. media avslöjar experternas finansiella relationer med industrin när deras åsikter om hälso- och säkerhetsaspekter med teknik som avger EMF återges; och
9. vita-zoner (strålningsfria områden) inrättas.

Releasedatum: 11 maj 2015

Frågor kan ställas via Elizabeth Kelley, M.A., direktör, EMFScientist.org, e-post: info@EMFScientist.org

Fotnot: Undertecknarna av denna appell har uttryckt sin personliga bedömning och därmed uppgett sin professionella tillhörighet, vilket inte nödvändigtvis innebär att bedömningen är representativ för arbetsgivaren eller den organisation de är knutna till.

<http://www.microwavenews.com/>

Interphone on Acoustic Neuroma: Increased Risk Among Heavy Users

<http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Aktuellt/Nyheter/Misstanke-om-intressekonflikt-utreds/>

Misstanke om intressekonflikt utreds

WHO:s cancerforskningsorgan har på grund av en intressekonflikt entledigt Anders Ahlbom, ordförande i ett av Strålsäkerhetsmyndighetens vetenskapliga råd, från en arbetsgrupp. Strålsäkerhetsmyndigheten utreder nu om uppgifterna om intressekonflikt även påverkar Anders Ahlboms uppdrag i myndighetens vetenskapliga råd.

Den 24 till 31 maj har WHO:s cancerforskningsorgan IARC ett möte för att utvärdera om det finns någon cancerrisk med elektromagnetiska fält, som exempelvis används för mobiltelefoni. Efter mötet ska en arbetsgrupp med experter klassificera den eventuella cancerrisken.

Professor Anders Ahlbom, som är ordförande i Strålsäkerhetsmyndighetens vetenskapliga råd för frågor om elektromagnetiska fält, skulle ha ingått i den arbetsgruppen. Men IARC bedömer att Anders Ahlbom har haft uppdrag som innebär en intressekonflikt.

Det aktuella uppdraget avser att han har varit styrelseledamot i Gunnar Ahlbom AB.

– Anders Ahlbom har idag informerat oss om att han entledigats ur arbetsgruppen på grund av en intressekonflikt. Vi tar de här uppgifterna på stort allvar och utreder nu om uppgifterna om intressekonflikt även påverkar hans uppdrag som ordförande i vårt vetenskapliga råd, säger Héléne Asp, enhetschef på Strålsäkerhetsmyndigheten.

Utredningen beräknas vara klar under vecka 23.

Ytterligare information:

Héléne Asp, enhetschef på Strålsäkerhetsmyndigheten, nås via pressjouren 08-799 40 20

PRESS RELEASE MAY 23 2011:

<http://www.microwavenews.com/Ahlobom.html>

IARC Drops Anders Ahlbom from RF-Cancer Panel

Conflicts of Interests at the WHO: Leading expert linked to the Telecom Industry
IARC removed Professor Anders Ahlbom from IARC panel.
IEMFA Press release 20 maj

<http://vaken.se/modules/smartsection/item.php?itemid=1549>

Ansvariga myndigheter och mobilindustri bryter mot mänskliga rättigheter för en trygg förutsättning till god hälsa och livsmiljö. De bryter mot Svensk grundlag.

Published by Jin83 on 2012-03-29 (140 reads)

Ansvariga myndigheter, Strålsäkerhetsmyndigheten och Socialstyrelsen som ingår i den offentliga makten i Sverige, påstår att det Europarådet säger om strålning inte har någon tyngd eller juridisk bindning i Sverige. Uttalandet är anmärkningsvärt då Europakonventionen sedan 1995 är inkorporerad i svensk grundlag och gäller därmed i sin helhet som svensk lag.

Europarådet skriver bl a i sin resolution nr 1815, maj 2011 att medlemsländerna skall vidta alla rimliga åtgärder för att minska exponeringen för elektromagnetiska fält, särskilt radiofrekvenser från mobiltelefoner och trådlöst i skolor och i klassrum eftersom barn är mer känsliga. Medlemsländerna skall ge företräde åt trådbunden internet-anslutning i skolorna. Europarådet säger också att medlemsländerna skall skydda elöverkänsliga personer som lider av intolerans mot elektromagnetisk strålning och införa särskilda åtgärder för att skydda dem.

I Svensk grundlag i första kapitlet 2 § bl a står följande viktiga punkter i sammanhanget:

- Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

- Den enskildes personliga, ekonomiska välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten för goda förutsättningar för hälsa.

- Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

- Värna den enskildes privatliv och familjeliv.

- Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av funktionshinder.

Den samlade vetenskapliga kunskap som Europarådet utvärderat har lett till att Europarådet går ut med en rekommendation till medlemsländerna för att skydda nu levande och kommande generationer. Europarådet uppmanar särskilt skydd för barn och dem som blivit skadade av strålningen. Det är en mänsklig rättighet att trygga rätten för goda förutsättningar för hälsa för nu levande och kommande generationer. Mobilindustrins spridning av miljöfrämmande teknisk strålning är sedan länge vetenskapligt konstaterad som en allvarlig hälsorisk, vilket Europarådet påpekat redan 1999.

I Sverige sker ingen som helst tillsyn av verksamheten. Ingen vet hur många sändare mobiloperatörerna placerar ut eller var de sitter. Det råder total frihet för mobilindustrin att öka strålningen hur mycket som helst både från sändare och trådlösa produkter. Allmänheten står helt skyddslös för denna tvångsexponering av miljöfarlig strålning.

Ansvariga myndigheter i Sverige, den offentliga makten, och mobilindustrin bryter därmed mot Svensk grundlag och Europakonventionen.

Solveig Silverin, miljöingenjör f d handläggare länsstyrelsen Kalmar län,
miljöövervakningsgruppen

Internationella läkaruppropet 2012

Tio år efter Freiburguppropet:

Radiofrekvent strålning utgör en hälsorisk. Läkare kräver en sedan länge påkallad försiktighet.

Fler än 1000 läkare skrev under Freiburguppropet 2002. Den översattes till många språk. Så många som 36.000 personer från hela världen har ställt sig bakom dessa varningar om den radiofrekventa strålningens risker. Idag, tio år senare, vänder vi oss igen till våra kollegor och det globala samhället, men också till alla politiker över hela världen.

I. Vetenskapligt bestyrkta rön:

Trots alla varningar introduceras allt fler nya trådlösa tekniker i våra dagliga liv: Mobilnät, TETRA, 4G, sladdlösa telefoner, WiFi, trådlösa barnvakter, trådlösa elmätare, digital radio och TV och mycket mer. All denna trådlösa teknik stör livets biologiska struktur alltmer ju mer elektromagnetiska fält sprids och ökar.

Allt levande styrs av naturligt förekommande elektromagnetiska fält och signaler. De artificiella elektromagnetiska fälten rymmer extremt låga och mycket höga frekvenser, som starkt kan påverka cellernas kommunikation och metabolism. Till en början kan kroppen läkas, men kontinuerlig exponering för elektromagnetisk stress kan leda till kroniska skador och sjukdom.

Vetenskapliga studier visar om och om igen att elektromagnetiska fält kan störa kroppens självreglerande system och ge en negativ påverkan, som exempelvis ökad genomsläpplighet hos den skyddande blod-hjärnbarriären, förändrad aktivitet hos hjärnvågorna, obalanserad frisättning av neurotransmittorer och hormoner (särskilt ökningen av stresshormoner), försämrat immunförsvar, genetiska skador och minskande fertilitet, för att bara nämna några av de väldokumenterade skadorna. Oxidativ stress – huvudorsaken till många sjukdomar – har visat sig vara en central mekanism vid hälsoeffekter av strålningsexponering.

Ett antal besvärande psykiska störningar ökar i oroväckande takt, exempelvis depression, utbrändhetssyndrom, sömnstörningar, ångest och panikattacker. Detta är också uppenbart när det gäller ett antal andra sjukdomar: Stroke hos unga, degenerativa neurologiska sjukdomar (till exempel tidig demens), huvudvärk, tinnitus, autism, inlärningsproblem, koncentrations- och beteendestörning (ADHD). Empiriska observationer antyder att ökad exponering för radiofrekvent strålning är en av de faktorer som är inblandade i ökningen av allergier, hudproblem, smärtproblematik, infektionskänslighet, högt blodtryck, hjärtarytmi och metabola störningar.

Tydliga mönster som visar tids- och rumsmässiga samband mellan dessa symtom och exponering för elektromagnetiska fält (till exempel närhet till en nyinstallerad mobilmast eller intensiv mobilanvändning), antyder ett orsakssamband. Sambandet mellan att använda mobiltelefon/sladdlös telefon och en tydlig ökning av hjärntumörer har gång på gång dokumenterats vetenskapligt.

Barn och ungdomar är mest känsliga. Efter leukemi är hjärntumör den vanligaste cancerformen hos barn.

I Europa ökar antalet cancerfall bland tonåringar med 1,5 % per år. I England steg uppkomsten av frontal- och temporallobscancer markant mellan 1999 och 2009. Barnen visar också ett ökande beroende i sitt mobil- och datoranvändande. Många upprop och resolutioner uppmanar därför till att särskilt skydda barn och ungdomar, till exempel Europeiska miljöbyrån 2011.

Antalet elöverkänsliga ökar. De som drabbas kan utveckla svåra symtom omedelbart eller flera timmar efter exponering för artificiella elektromagnetiska fält. Sverige har erkänt elöverkänslighet som ett funktionshinder. Europaparlamentet har uppmanat sina medlemsstater "att följa Sveriges exempel", och amerikanska guvernörer har väckt allmänhetens medvetenhet om de allvarliga konsekvenser som följer med elöverkänslighet. Österrikiska Läkarsällskapet har gett ut riktlinjer för diagnostisering och behandling av hälsoproblem relaterade till elektromagnetiska fält.

Enligt läkarna stämmer de observationer som läkare gör över hela världen väl överens med vetenskapliga fynd. Skadliga effekter av elektromagnetiska fält på biologiska kontrollmekanismer kan uppstå långt under gällande gränsvärden, vilket visats redan för decennier sedan. Den internationellt välkända rapporten från BioInitiative Working Group (2007) dokumenterade en mängd hälsorisker baserade på mer än 1500 vetenskapliga studier. Sedan dess har ett stort antal nya studier bekräftat de oroande resultaten och på samma gång visat att nuvarande gränsvärden, som är satta uteslutande efter akuta termiska effekter, är helt och hållet olämpliga. I maj 2011 klassade WHO radiofrekvent strålning som möjlig cancerframkallande grundat på den ökande risken för hjärntumörer bland dem som varit tunga mobilanvändare under många år. Marknadsledande mobiltelefonverkare bekräftar sambandet när de använder cancerrisken för patentansökningar.

Ett växande antal vetenskapsmän och läkare har i många upprop och resolutioner under de senaste åren pekat på hälsoriskerna med exponering för radiofrekvent strålning. 2008 varnade ryska strålskyddskommittén (RNCNIRP) för de allvarliga och oåterkallliga konsekvenserna, speciellt för barn, och 2011 skärpte de sin varning. Europeiska Miljöbyrån uppmanade till omedelbara försiktighetsåtgärder 2009, Europaparlamentet upprepade denna varning samma år.

I en enhällig resolution 2011 vill Europarådet se att nuvarande riktlinjer för trådlös kommunikation överges eftersom de anses som ohållbara i sin nuvarande form.

II. Upprop:

Som läkare uppmanar vi våra kollegor, världens politiska ledare och allmänheten att agera och vidta följande försiktighetsåtgärder, som också omfattar grundläggande mänskliga rättigheter.

1. Skydda människors rätt att slippa exponeras för radiofrekvent strålning i sina hem genom att minska exponeringen som kommer från till exempel grannar och antenner utomhus.
2. Säkerställ att exponeringen för radiofrekvent strålning minskar och att gränsvärden sänks så att de säkert skyddar människor och natur från negativa effekter av elektromagnetiska fält. All ytterligare ökning av trådlösa tekniker är oansvarig.
3. Välj uppkoppling via sladd, särskilt i förskolor, skolor, universitet, vårdhem och sjukhus.
4. Återkalla och omprogrammera all trådlös apparater såsom sladdlösa telefoner, WiFi och trådlösa elmätare så att de bara strålar när de används.
5. Ge barn och ungdomar speciellt skydd: Barn under 8 år bör inte använda mobiltelefoner eller sladdlösa telefoner; barn och ungdomar mellan 8 och 16 bör inte heller använda mobiltelefoner eller bara använda dem i nödfall. Mobiltelefoner och tillbehör till trådlös kommunikation för barn bör inte få förekomma i reklam.
6. Förse mobiltelefoner och annan trådlös utrustning med tydliga varningstexter, säkerhetsföreskrifter och instruktioner hur man sänker exponeringen för strålning. En viktig påminnelse: Bär inte mobiltelefonen påslagen intill din kropp.
7. Inrätta skyddade zoner för elöverkänsliga och allmänna platser utan trådlös mottagning eller täckning, speciellt i kollektivtrafiken, liknande rökfria utrymmen för icke-ökare.
8. Verka för framtagandet av kommunikationstekniker och elanvändning som är anpassad till hälsan. Välj uppkoppling med sladd hemma och i allmänna utrymmen. Bygg ut fiberoptiken som grund för en modern, hållbar teknologi som motsvarar efterfrågan på högre överföringshastighet.
9. Ge statliga medel till forskning och utbildning som är helt fria från industriinflytande och som inte förnekar starka vetenskapliga och medicinska fynd av potentiella risker utan snarare försöker klargöra dessa.

Vi uppmanar alla som bryr sig om hälsa och miljö att göra kloka konsumentval som hjälper till att sänka exponeringsnivån. Välj kommunikationsteknik med sladd. Informera dig och för vidare kunskapen till din familj, grannar, vänner och politiker. Engagera dig och påverka så att skyddet av hälsa och natur inte lämnas till och begränsas av kommersiella intressen.

Undertecknare:

Efternamn	Förnamn	Yrke	Adress (även land)	Epost/Fax	Namnsteckning
-----------	---------	------	--------------------	-----------	---------------

Läkare från the Competence Initiative for the Protection of Humanity, the Environment and Democracy e.V.

Mer information om hur du undertecknar elektroniskt finns på www.doctors-appeal.info

Sekretariat Kompetenzinitiative e.V. – Danziger Straße 9 – D-66121 Saarbrücken

doctors-appeal@online.de – Fax: +49 (0) 831-520 82 68

2012-Nov

Funktionsnedsättningen elöverkänslighet – historik

Elöverkänslighet är en erkänd funktionsnedsättning. Att bli exponerad för elektromagnetiska fält (EMF) i en otillräckligt anpassad miljö, gör att den elöverkänslige drabbas av ett funktionshinder. Arbetet för att göra samhället tillgängligt för alla människor med funktionsnedsättningar gäller även elöverkänsliga.

Detta dokument ger exempel på hur funktionsnedsättningen elöverkänslighet hanterats och erkänts i Sverige.

2009	<p>Socialstyrelsen bekräftar: Elöverkänslighet är ett funktionshinder:</p> <p><i>"Definitionen av funktionshinder är enligt Socialstyrelsens termbank; 'begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen'.</i></p> <p><i>När det gäller begränsningar hänvisade till besvär relaterade till elektromagnetiska fält vidhåller Socialstyrelsen den hållning som enheten för handikappfrågor bla uttryckte i ärende dnr 72-8346/2007, dvs att avsaknaden av bevisning om samband mellan exponering av elektromagnetiska fält och besvär inte får leda till att enskilda undanhålls det stöd vederbörande är i behov av.</i></p> <p><i>Utgångspunkten för handikappolitiken är just det miljörelaterande, relativa handikappbegreppet, dvs att funktionshinder inte ses som en egenskap hos individen utan att begreppet betecknar brister i mötet mellan individens förutsättningar och den miljö hon befinner sig i."</i></p> <p>Socialstyrelsen 2009-10-05 Dnr 32-11316/2009</p>
2009	<p>Diskrimineringsombudsman Katri Linna ger i Sydsvenska Dagbladet ett klart besked om elöverkänslighet: <i>"Det är ett funktionshinder i lagens mening och jag rekommenderar dem som drabbas av diskriminering att anmäla."</i></p> <p>2009-01-25 http://svdsvenskan.se/chattarkiv/article408013.ece</p>
2009	<p>EU-parlamentet antar med röstetalen 559 mot 22 en resolution om hälsoproblem i samband med elektromagnetiska fält där man skriver:</p> <p><i>"Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att följa Sveriges exempel och tillerkänna personer som lider av elöverkänslighet status som funktionshindrade samt ge dessa personer tillräckligt skydd och lika möjligheter".</i></p> <p>2009-04-02 http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EPI/TEXT+TA+P6-TA-2009-0216+0+DOC+XML+V0//SV</p>
2009	<p>Socialstyrelsen skriver om sin rekommendation om diagnoskod för elöverkänslighet:</p> <p><i>"Vår rekommendation till läkarna är att ... ange det eller de symtom som patienten har och sjukdomsklassifikationens kod... R68.8 som i klassifikationen har beteckningen 'Andra specificerade generella symtom och sjukdomstecken'.</i></p> <p><i>I diagnos- och intygstexten kan de aktuella besvären närmare specificeras."</i></p> <p>Socialstyrelsen. Enheten för klassifikationer och terminologi 2009-03-09 Dnr 55-2573/2009</p>
2008	<p>Handisam – myndigheten för handikappolitisk samordning – skriver på sin hemsida och i dokumentet <i>Staten som föredöme</i>:</p> <p><i>"För människor som har funktionshinder på grund av elöverkänslighet är en förutsättning för tillgänglighet av fysisk miljö att nivån av elektriska och magnetiska fält är låg..."</i></p> <p>http://www.handisam.se/Tpl/NormalPage_1411.aspx</p>
2008	<p>Riksdagen säger ja till att Sverige godkänner FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Riksdagen godkänner också att den som upplever sina rättigheter kränkta kan klaga till en övervakningskommitté.</p> <p>Proposition 2008/09:28 Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2008/09:27 (95)</p>

Forskare om elöverkänslighet

2009	<p>Professor Dominique Belpomme, ordförande för ARTAC, Förbundet för förebyggande cancerforskning, varnar för att elöverkänslighet är ett mycket stort hälsoproblem. ARTAC:s forskning är en av de mest avancerade i Europa när det gäller människor som är elöverkänsliga (eng. electrohypersensitive EHS).</p> <p><i>Det senaste året har vi arbetat med syndromet intolerans för elektromagnetiska fält. I Europa har antalet drabbade beräknats till mellan 1 och 10% av befolkningen. Det är ett stort hälsoproblem, ett verkligt hot mot folkhälsan!</i></p> <p><i>Trötthet, sömnlöshet, depression, men även andra potentiella risker som MS, och till och med Alzheimers sjukdom hos unga, kan kopplas till exponering för dessa fält.</i></p> <p><i>Vi vet nu med säkerhet att dessa människor verkligen är sjuka. Diagnoser har möjliggjorts tack vare tester som utvecklats av förbundet: encephaloscans, biologiska tester och blodanalys.</i></p> <p><i>Vi är övertygade om att det är den sammanlagda belastningen från olika källor till elektromagnetiska fält – från basstationer, kraftledningar, trådlösa nätverk (Wlan/ Wi-Fi) etc – som orsakar dessa symtom.</i></p> <p>http://www.feb.se/medlemsomradet/16662423-El-Overkansliga-och-deras-halsproble</p>
2009	<p>Forskare från Örebro Universitet publicerar en studie som funnit ett sätt att se spår av mikrovågsbestrålning. Ett blodprov kan enligt studien visa om man nyligen använt en trådlös DECT-telefon eller en mobiltelefon.</p> <p><i>"Onekligan intressant om vi hittat en biologisk markör (transthyretin) för användning av mobiler/DECT", säger professor Lennart Hardell.</i></p> <p>Webbplatsen om dessa telefoners samt transthyretin and the blood concentrations. For better a cross-section study. <i>Environmental Health</i> 2009 18</p> <p>Studien (på engelska): http://www.ohp.org/mel/contact/6112</p>
2007	<p>Hösten 2007 presenteras en rapport från "The BioInitiative Working Group", en internationell grupp ledande vetenskapsmän, forskare och folkhälsoexperter. Gruppen har granskat fler än 1 500 vetenskapliga rapporter och kommit fram till att gränsvärdena för strålning är tusentals gånger för höga. Man skriver bland annat:</p> <p><i>"Det finns omfattande bevis för att ELF och RF exponering kan orsaka inflammatoriska reaktioner, allergireaktioner samt förändra normala immunförsvarsfunktioner, vid nivåer tillåtna enligt nuvarande gränsvärden."</i></p> <p><i>"Elöverkänslighet kan, liksom multipel kemisk känslighet, vara invalidiserande och kräva att den drabbade personen vidtar drastiska förändringar vad gäller arbete och levnadssätt, och drabbas av stora ekonomiska förluster samt förlust av personlig frihet."</i></p> <p>www.bioinitiative.org Utdrag i svensk översättning: www.ohp.org/mel/contact/6112</p>
2007	<p>Docent Olle Johansson på Karolinska Institutet har i många år studerat elöverkänslighet och så här skriver han:</p> <p><i>"Jag kom tidigt att intressera mig för denna grupp och mina studier av hudprover från personer med funktionsnedsättningen elöverkänslighet visade att bl.a. deras mastceller är påverkade samt kraftigt ökade till antalet. Dessa celler hör till dem som man vet förändras av annan strålning, såsom radioaktivitet, röntgen och UV-strålning. Mönstret hos de elöverkänsliga överensstämde helt och hållet med motsvarande mönster i hud från personer med dylika klassiska strålsador. Vi kunde dessutom också visa motsvarande öknings i hud från friska frivilliga försökspersoner som placerades framför vanliga hushålls-TV-apparater och dito datorbildskärmar. Så, min arbetshypotes blev tidigt att de elöverkänsliga i själva verket - helt enkelt - är..."</i></p>

	<p><i>strålskadade.</i> "</p> <p>Efter påståenden om att de elöverkänsliga inte alls reagerar på elektromagnetiska fält och/eller kemiska emissioner utan endast är offer för psykosor, massmedial påverkan, inbillning, betingning och annat, gick Olle Johansson och medarbetare vidare med studier på råttor. Man fann då bl a hudförändringar och påverkan på sköldkörteln, som visade på en direkt effekt av de elektromagnetiska fälten på hudens och sköldkörtelns blodbanor. Med hjälp av elektronmikroskop kunde man se en aktivering av sköldkörteln. Olle Johansson igen:</p> <p><i>"De erhållna resultaten kan naturligtvis inte förstås utifrån de anförda psykologiska och psykiatriska bakgrundsfaktorerna utan måste enbart bero på exponeringen för de elektromagnetiska fälten."</i></p> <p>Debattinlägg i Läkartidningen. 2007-08-30 http://www.lakartidningen.se/indcludes/CTsho/Comments.php?articleid=7343#35</p>
2006	<p>Bertil RR Persson Fil Dr, Med Dr h.c.; Professor i medicinsk strålningsfysik skriver:</p> <p><i>"Vi är i själva verket en ytterst komplicerad elektronisk manick som inte ens den mest sofistikerade dator eller mobiltelefon kan tävla med. Naturligtvis kan vi, liksom känslig elektronik, registrera påverkan av svag elektromagnetisk strålning, men kroppen kan också effektivt filtrera bort ovidkommande signaler. Det finns dock en gräns för vad systemet kan klara av och vissa individer upplever att de registrerade elektromagnetiska signalerna skapar ohälsa. Att man hos ansvariga myndigheter och marknaden inte vill förstå dessa molekylära fenomen, beror på att de i hög grad styrs av ekonomer och ingenjörer utan biomedicinsk och biomolekylär kompetens."</i></p> <p>http://www.lakartidningen.se/Bertil_Persson.htm</p>
2006	<p>Hösten 2006 undertecknar 32 av världens ledande forskare inom området EMF och dess hälsoeffekter, den så kallade Benevento-resolutionen¹, där man exempelvis skriver:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ytterligare bevis har ackumulerats som antyder att det finns ogynnsamma hälsoeffekter från EMF vid nuvarande exponeringsnivåer.</i> - <i>Uppfattningen att svaga (lågintensiva) EMF inte kan påverka biologiska system är inte representativt för den vetenskapliga opinionen.</i> - <i>Laboratoriestudier har rapporterat att överkänslighet för EMF delvis kan bero på en genetisk predisposition.</i> <p>Beneventoresolutionen svensk översättning www.beerect.com</p>
2005	<p>Professor Levi Schächter, ledare av den israeliska studie som visar att mobilstrålning kan ge ögonskador, säger:</p> <p><i>"Våra resultat visar att mikrovågor kan ge irreparabla skador. Vårt råd till folk med mobiltelefoner är att innan vi har utforskat detta mer, inte använda dem om de har möjlighet att använda fast telefon."</i></p> <p>http://www.worldhealth.net/news/mobile_phones_can_damage_eyes.htm</p>
2003	<p>En av de forskare som i laboratorieförsök kunnat visa att mänskliga celler reagerar på vissa frekvenser (så kallade frekvensfönster) är Docent Igor Belyaev, Institutionen för Genetik Mikrobiologi och Toxikologi vid Stockholms universitet, och så här skriver han:</p> <p><i>"Symtom på överkänslighet observeras vid exponering av EMF med mycket låg intensitet. Därför måste detta fenomen studeras som ett resultat av biologiska effekter av låga EMF. De flesta observationerna har gällt reaktioner på ELF EMF och på mikrovågor.</i></p> <p><i>Det komplicerade sambandet mellan effekter av låga EMF och fysikaliska och</i></p>

	<p><i>biologiska faktorer borde tas i beaktande vid studier på elöverkänsliga personer, inklusive i provokationsstudier. Av alla publicerade studier är det bara en studie av Dr Rea som uppfyller detta krav (Rea et al. 1991). I hans studie visade elöverkänsliga testpersoner en reaktion på individuella frekvenser. Dr Reas resultat överensstämmer med många laboratorieexperiment med biologiska celler i vilka man sett respons på låga elektromagnetiska fält i specifika frekvensfönster (Binhi 2002)."</i></p> <p>Elöverkänslighet: studier på molekylär och cellulär nivå http://www.feb.se/tema/safoor/bevaes/eloeverkanslighet/</p>
2000	<p>Dr Neil Cherry, Lincoln University, Nya Zeeland uttalar i en forskningsöversikt följande slutsatser angående mobiltelefoni:</p> <p><i>"Förmodligen kommer mobiltelefonin att leda till en stark ökning av neurologiska sjukdomar och hjärntumörer inom de närmaste 10-20 åren. Basstationerna kommer att ge en stor ökning av missfall, cancersjukdomar, nerv- och hjärtsjukdomar samt andra sjukdomar och dödsfall."</i></p> <p><i>"Evidence that Electromagnetic Radiation is Genotoxic: The Implication for the epidemiology of cancer and cardiac, neurological and reproductive effects".</i> Hela rapporten på: http://www.feb.se/tema/EMF/EMF-Genotox/Genotox-EMF-Genotox/</p>
2000	<p>Den brittiske forskaren Dr G J Hyland skriver i november 2000 i den brittiska medicinska tidskriften Lancet om hur människor kan reagera på ytterst svaga elektromagnetiska fält, bland annat från mobilmaster (basstationer). Det beror på att människokroppen är ett elektrokemiskt instrument med en enastående känslighet som kan störas av utifrån kommande elektriska impulser, i synnerhet om de liknar kroppens egna elektriska system.</p> <p><i>"Möjligheten av icke-termiska effekter, det vill säga effekter som inte beror på uppvärmning, kan bero på likheten mellan den utifrån kommande strålningen och den levande organismen."</i></p> <p>EMF-lancet - The Lancet 26 November 2000</p>
1992	<p>Amerikanska flygvapnets forskare på biologiska effekter, Dr Cletus Kanavy (på flygbasen Kirtland i Nya Mexiko, USA) varnar redan 1992 i "Biological Effects of Microwave radiation: A White Paper" om riskerna. Han sammanfattar riskerna med mikrovågor, efter en genomgång av världslitteraturen på området, med att säga:</p> <p><i>"Det finns en stor mängd data, experiment både på djur och människor, som styrker att det finns biologiska effekter av konstant exponering av mikrovågor som ligger under gällande gränsvärden."</i></p> <p>Han nämner bland annat följande möjliga skador av mikrovågor:</p> <p><i>"Beteendestörningar, nervskador, skador på foster, grå starr, ändrad blodkemi och försämrat immunförsvar. Vidare kan blod-hjärn-barriären, som förhindrar att blodburna gifter passerar till hjärnan, sättas ur funktion."</i></p> <p>Microwave News sept 1993</p>

Datum 2015-05-21
Tid 09:00–11:35
Plats Sammanträdesrummet Bollmora

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid Tisdagen den 26 maj

Paragrafer 79 - 98

Sekreterare

Ulrika Josephson Westberg

Ordförande

Fredrik Sawestahl

Justerande

Anita Mattsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunledningsutskottet
Sammanträdesdatum 2015-05-21
Datum då anslaget sätts upp 2015-05-26
Datum då anslaget tas ned 2015-06-24
Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift

Ulrika Josephson Westberg

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M)
 Mats Lindblom (FP)
 Anita Mattsson (S)
 Ulrica Riis-Pedersen (C)
 Leif Kennerberg (KD)
 Kristjan Vaigur (S)
 Marie Åkesdotter (MP)

Ersättare

Andreas Jonsson (M)
 Anna Steele (FP)
 Helen Dwyer (C)
 Anna Lund (KD)
 Marcus Obligado (V)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunledningskontoret
 Inger Carlsson, Handläggare, Kvalitetsenheten (från kl. 11)
 Catarina Stavenberg, kvalitetschef, kommunledningskontoret (till och med kl. 10:15)
 Jan Nilsson, Chef fastighetsenheten, Fastighetsenheten (från och med kl. 9:45)
 Sigbrith Martinsson, ekonomichef, kommunledningskontoret (till och med kl. 10:00)
 Ulf Haraldsson, HR-chef, kommunledningskontoret (till och med kl. 11:00)
 Ulrika Josephson Westberg, chef kommunkansliet, kommunledningskontoret

Frånvarande

Karin Ljung (S)
 Anders Linder (S)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------